

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GAMINIŲ IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMO REIKALAVIMŲ
ĮSTATYMAS**

Nr.
Vilnius

**PIRMASIS SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir tikslas

1. Šis įstatymas nustato gaminių ir paslaugų, nurodytų šio įstatymo 2 straipsnio 2 ir 4 dalyse, prieinamumo reikalavimus, siekiant laisvo gaminių ir paslaugų judėjimo Europos ekonominėje erdvėje.

2. Šio įstatymo tikslas – užtikrinti, kad į Europos ekonominės bendrijos rinką (toliau – rinką) būtų pateikiami tik prieinamumo reikalavimus atitinkantys gaminiai ir paslaugos, jei šiems gaminiams ir paslaugoms taikomi prieinamumo reikalavimai.

3. Šiuo įstatymu įgyvendinamas Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktas, nurodytas šio įstatymo 3 priede.

2 straipsnis. Įstatymo taikymas

1. Šis įstatymas taikomas ekonominės veiklos vykdytojams, kurie tiekia į rinką šio straipsnio 2 dalyje nurodytus gaminius arba teikia šio straipsnio 4 dalyje nurodytas paslaugas.

2. Šis įstatymas taikomas šiems į rinką teikiamiems gaminiams:

1) vartotojų bendrosios paskirties kompiuterių aparatinės įrangos sistemoms ir joms skirtoms operacinėms sistemoms;

2) savitarnos terminalams (mokėjimo terminalams, taip pat savitarnos terminalams, skirtiems paslaugoms, kurioms taikomas šis įstatymas, teikti – bankomatams, bilietų pardavimo automatams, registracijos automatams, interaktyviems informacijos teikimo savitarnos terminalams, išskyrus terminalus, kurie yra transporto priemonių, orlaivių, laivų arba geležinkelių riedmenų įmontuotos sudedamosios dalys);

3) vartotojų galiniams įrenginiams su interaktyviaisiais kompiuteriniais pajėgumais, naudojamiems elektroninių ryšių paslaugoms;

4) vartotojo prieigos prie audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų interaktyviems įrenginiams;

5) elektroninėms skaityklėms.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyti gaminiai, kurie yra geležinkelių sistemos sąveikaujančios dalys, turi atitikti šiame įstatyme nustatytus reikalavimus, taip pat reikalavimus, nustatytus atitinkamose geležinkelių techninio sąveikumo specifikacijose ar ES specifikacijose. Gaminių, kurie yra taip pat ir geležinkelių sistemos sąveikaujančios dalys, atitiktis įvertinama šio įstatymo ir Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatymo ir jį įgyvendinančių teisės aktų nustatyta tvarka.

4. Šis įstatymas taikomas šioms paslaugoms:

1) elektroninių ryšių paslaugoms, išskyrus perdavimo (siuntimo) paslaugas, naudojamas įrenginių tarpusavio sąveikos paslaugoms teikti;

2) audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų prieigos paslaugoms;

3) šiems keleivinio oro, autobusų ir vandens transporto paslaugų, išskyrus mieste ir priemiesčiuose teikiamas transporto paslaugas bei regioninio transporto paslaugas, keleivių vežimo geležinkelių transportu paslaugų elementams: interneto svetainėms, nešiojamaisiais

prietaisais teikiamoms paslaugoms (įskaitant mobiliąsias programas), elektroniniams bilietams ir elektroninių bilietų pardavimo paslaugoms, informacijos apie transporto paslaugas teikimui, įskaitant kelionių informaciją realiuoju laiku, informaciniams ekranams ir interaktyviems savitarnos terminalams. Paslaugų prieinamumo reikalavimai informaciniams ekranams taikomi tik ES teritorijoje esantiems interaktyviems ekranams, taip pat ES teritorijoje esantiems interaktyviems savitarnos terminalams, išskyrus ekranus ir terminalus, kurie yra transporto priemonių, orlaivių, laivų arba geležinkelių riedmenų įmontuotos sudedamosios dalys;

4) banko paslaugoms vartotojams;

5) elektroninėms knygoms bei specialiai programinei įrangai;

6) elektroninės prekybos paslaugoms.

5. Šis įstatymas taip pat taikomas atsakymams į skubios pagalbos prašymus, kurie gaunami skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112.

6. Šis įstatymas netaikomas šiam interneto svetainių ir mobiliųjų programų turiniui:

1) iš anksto įrašytam apibrėžtos trukmės žiniasklaidos turiniui, paskelbtam iki šio įstatymo įsigaliojimo datos;

2) biuro programinės įrangos rinkmenų formatams, paskelbtiems iki šio įstatymo įsigaliojimo datos;

3) internetiniams žemėlapiams ir kartografavimo paslaugoms, jeigu žemėlapiuose, skirtuose navigacijai, esminė informacija pateikiama prieinamu skaitmeniniu būdu;

4) trečiosios šalies turiniui, kuris nėra nei finansuojamas, nei parengtas, nei kontroliuojamas atitinkamo ekonominės veiklos vykdytojo;

5) interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms, kurios apibrėžiamos kaip archyvai, t. y. kurių turinys, įsigaliojus šiam įstatymui, nėra atnaujinamas arba redaguojamas.

7. Paslaugos, kurios atitinka prieinamos informacijos ir informacijos apie prieinamumą teikimo reikalavimus, nustatytus 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 261/2004, nustatančiame bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančiame Reglamentą (EEB) Nr. 295/91, 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1107/2006 dėl neįgalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisių keliaujant oru, 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1177/2010 dėl jūrų ir vidaus vandenų keliais vykstančių keleivių teisių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004, 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004, 2011 m. gegužės 5 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 454/2011 dėl transeuropinės geležinkelių sistemos telematikos priemonių keleivių vežimo paslaugoms posistemio techninės sąveikos specifikacijos su visais pakeitimais, 2014 m. lapkričio 18 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 1300/2014 dėl Sąjungos geležinkelių sistemos prieinamumo neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims techninių sąveikos specifikacijų su visais pakeitimais, 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/782 dėl geležinkelių keleivių teisių ir pareigų laikomos atitinkančiomis šio įstatymo reikalavimus. Jeigu šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose numatomi reikalavimai, kurie papildo šioje dalyje nurodytų teisės aktų nustatytus reikalavimus, turi būti taikomi ir papildomi reikalavimai.

3 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų prieigos paslaugos** – paslaugos, teikiamos elektroninių ryšių tinklais, kuriomis naudojamosi siekiant identifikuoti, pasirinkti, peržiūrėti audiovizualinės žiniasklaidos paslaugas ir naudotis visomis teikiamomis funkcijomis, kaip antai subtitrais kurtiesiems ir klausos sutrikimų turintiems asmenims, garsiniu vaizdavimu, įgarsintais subtitrais ir vertimu į gestų kalbą, sukuriama įgyvendinant priemones, kuriomis siekiama užtikrinti paslaugų prieinamumą, kaip tai numatyta Lietuvos Respublikos visuomenės

informavimo įstatymo 34 straipsnyje, ir gauti apie jas informaciją, įskaitant ir elektroninius programų vadovus.

2. **Banko paslaugos vartotojams** – vartotojams teikiamos banko ir finansinės paslaugos:

1) su nekilnojamuoju turtu susijusio kredito, kuriam taikomas Lietuvos Respublikos su nekilnojamuoju turtu susijusio kredito įstatymas, teikimas;

2) vartojimo kredito, kuriam taikomas Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymas, teikimas;

3) Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymo 3 straipsnio 26 dalies 1, 2, 4 ir 5 punktuose bei 45 dalies 1, 2, 4 ir 5 punktuose nustatytos paslaugos;

4) Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 2 straipsnio 58 dalyje nustatytos su mokėjimo sąskaita susijusios paslaugos ir 5 straipsnyje nustatytos mokėjimo paslaugos;

5) elektroninių pinigų, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, leidimas.

3. **Ekonominės veiklos vykdytojas** – gamintojas, įgaliotasis atstovas, importuotojas, platintojas ar paslaugos teikėjas.

4. **Elektroninė knyga ir speciali programinė įranga** – paslauga, kurią sudaro knygos elektroninę versiją perteikiančios skaitmeninės rinkmenos, prie kurių galima prisijungti, kurias galima naršyti, skaityti ir naudoti, ir kurių prieigai yra skirta speciali programinė įranga, įskaitant nešiojamaisiais prietaisais teikiamas paslaugas ir mobiliąsias programas, išskyrus elektronines skaitykles.

5. **Elektroninė skaityklė** – speciali įranga, įskaitant aparatinę ir programinę įrangą, skirta prieigai prie elektroninių knygų rinkmenų, joms naršyti, skaityti ir kitaip naudoti.

6. **Elektroninės prekybos paslaugos** – paslaugos, teikiamos nuotoliniu būdu, naudojant interneto svetaines ir nešiojamuosius prietaisus teikiamas paslaugas, elektroninėmis priemonėmis ir individualiu vartotojo prašymu siekiant sudaryti vartojimo sutartį.

7. **Gaminys** – gamybos proceso metu pagaminta medžiaga, preparatas ar prekė, išskyrus maistą, pašarus, gyvus augalus ir gyvūnus, žmogaus kilmės gaminius bei augalinės ir gyvūninės kilmės gaminius, tiesiogiai susijusius su jų būsima reprodukcija.

8. **Interaktyvieji kompiuteriniai pajėgumai** – funkcinės galimybės palaikyti žmogaus ir įrenginio sąveiką, sudarant galimybes tvarkyti ir perduoti duomenis, balsą ar vaizdo medžiagą arba bet kokią jų derinį.

9. **Labai maža įmonė** – suprantama taip, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme.

10. **Maža įmonė** – suprantama taip, kaip apibrėžta Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme.

11. **Mokėjimo terminalas** – prietaisas, kurio pagrindinė paskirtis yra sudaryti galimybę atlikti mokėjimus fizinėje pardavimo vietoje naudojant mokėjimo priemones, apibrėžtas Mokėjimų įstatymo 2 straipsnio 32 dalyje.

12. **Operacinė sistema** – programinė įranga, kuria, be kita ko, valdoma sąsaja su išorine aparatine įranga, numatomos užduotys, priskiriama atmintinė talpa ir vartotojui pateikiama numatytoji sąsaja, kai nėra paleista jokia taikomoji programa, įskaitant grafinę vartotojo sąsają, nepriklausomai nuo to, ar tokia programinė įranga yra integruota į vartotojų bendrosios paskirties kompiuterių aparatinę įrangą, ar ji yra savarankiška programinė įranga, skirta naudoti bendrosios paskirties vartotojų kompiuterių aparatinėje įrangoje, bet neįskaitant operacinės sistemos paleidyklės, BIOS sistemos ar kitos programinės aparatinės įrangos, reikalingos paleidžiant arba diegiant operacinę sistemą.

13. **Pašalinimas iš rinkos** – priemonė, kuria siekiama užkirsti kelią tiekimo grandinėje esančio gaminio tiekimui į rinką.

14. **Prieinamumo reikalavimai** – šio įstatymo 1 priede nustatyti reikalavimai gaminių ir (ar) paslaugų savybėms, elementams ir (ar) funkcijoms, siekiant, kad gaminiai ir (ar) paslaugos

atitiktų universalaus dizaino principus ir kad atitinkamais gaminiais ir (ar) paslaugomis pagal numatytą paskirtį galėtų naudotis kuo daugiau asmenų su negalia.

15. **Realioju laiku perduodamas tekstas** – tekstinis dviejų ar daugiau asmenų pokalbis, kai įvedamo teksto ženklai siunčiami taip, kad pokalbis suvokiamas kaip nenutrūkstamas.

16. **Rinkos priežiūros institucija** – viena iš šio įstatymo 6 straipsnyje nurodytų institucijų, vykdančių gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų laikymosi priežiūrą.

17. **Vartotojų bendrosios paskirties kompiuterių aparatinės įrangos sistema** – vartotojams naudoti skirtas įvairios paskirties aparatinės įrangos derinys – sukomplektuotas kompiuteris (įskaitant asmeninius, stalinius, knyginčius ir planšetinius kompiuterius bei išmaniuosius telefonus), kuris kartu su atitinkama programine yra pajėgus atlikti bendriausias kompiuterines užduotis.

18. **Vartotojų prieigos prie audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų interaktyvusis įrenginys** – įrenginys, kurio pagrindinė paskirtis yra suteikti vartotojui prieigą prie audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų.

19. **Vidutinė įmonė** – suprantama taip, kaip apibrėžta Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme.

20. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Reglamente (EB) Nr. 1107/2006 dėl neįgalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisių keliaujant oru, 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 765/2008, nustatančiame akreditavimo reikalavimus ir panaikinančiame Reglamentą (EEB) Nr. 339/93 su visais pakeitimais, 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011, Reglamente (ES) Nr. 1177/2010 dėl jūrų ir vidaus vandenų keliais vykstančių keleivių teisių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004, Reglamente (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių, 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/686/EEB ir 93/15/EEB su visais pakeitimais ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/9/EB, 94/25/EB, 95/16/EB, 97/23/EB, 98/34/EB, 2004/22/EB, 2007/23/EB, 2009/23/EB ir 2009/105/EB ir panaikinamas Tarybos sprendimas 87/95/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1673/2006/EB, Reglamente (ES) 2021/782, Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodekse, Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekse, Lietuvos Respublikos bendrojo pagalbos centro įstatyme, Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme, Lietuvos Respublikos paslaugų įstatyme, Visuomenės informavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatyme, Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatyme, Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme, Mokėjimų įstatyme, Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatyme, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme.

ANTRASIS SKYRIUS

GAMINIŲ IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMO INSTITUCINĖ SISTEMA

4 straipsnis. Gaminių ir paslaugų prieinamumo politikos formavimas

1. Vyriausybė tvirtina nacionalines plėtros programas, kuriose suplanuojamos gaminių ir paslaugų prieinamumo skatinimo priemonės.

2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija:

1) formuoja valstybės politiką gaminių ir paslaugų prieinamumo srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;

2) analizuoja valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nevyriausybinį organizacijų pateiktą informaciją gaminių ir paslaugų prieinamumo srityje ir teikia pasiūlymus Vyriausybei

dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo politikos valdymo tobulinimo.³ Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija:

1) dalyvauja formuojant, koordinuojant ir kontroliuojant valstybės politiką gaminių ir paslaugų prieinamumo srityje dėl konkurencijos politikos, ES vidaus rinkos politikos, viešųjų pirkimų politikos, verslo ir rinkos priežiūros;

2) analizuoja verslo sąlygas, rinkos priežiūros institucijų veiklą gaminių ir paslaugų prieinamumo srityje Lietuvos Respublikoje, teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl jų veiklos gerinimo priemonių;

4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija:

1) dalyvauja formuojant, koordinuojant ir kontroliuojant valstybės politiką gaminių ir paslaugų prieinamumo srityje dėl fizinės aplinkos;

2) atsako už fizinės aplinkos pritaikymo asmenų su negalia poreikiams, teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl fizinės aplinkos pritaikymo asmenų su negalia poreikiams priemonių;

5. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija:

1) dalyvauja formuojant, koordinuojant ir kontroliuojant valstybės politiką gaminių ir paslaugų prieinamumo srityje dėl vartotojų teisių;

2) analizuoja vartotojų teisių užtikrinimą gaminių ir paslaugų prieinamumo srityje Lietuvos Respublikoje, teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl vartotojų teisių užtikrinimo gerinimo priemonių;

6. Lietuvos Respublikos finansų ministerija dalyvauja formuojant, koordinuojant ir kontroliuojant valstybės politiką gaminių ir paslaugų prieinamumo srityje dėl finansų rinkos ir finansinių paslaugų;

7. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija:

1) dalyvauja formuojant, koordinuojant ir kontroliuojant valstybės politiką gaminių ir paslaugų prieinamumo srityje dėl visuomenės informavimo ir leidybos;

2) analizuoja visuomenės informavimo ir leidybos prieinamumo būklę Lietuvos Respublikoje, teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl visuomenės informavimo ir leidybos prieinamumo priemonių;

8. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija:

1) dalyvauja formuojant, koordinuojant ir kontroliuojant valstybės politiką gaminių ir paslaugų prieinamumo srityje dėl transporto ir elektroninių ryšių;

2) analizuoja transporto ir elektroninių ryšių prieinamumo būklę Lietuvos Respublikoje, teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl transporto ir elektroninių ryšių prieinamumo priemonių;

9. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija dalyvauja formuojant, koordinuojant ir kontroliuojant valstybės politiką paslaugų prieinamumo srityje dėl Bendrojo pagalbos centro atsakymų į skubios pagalbos prašymus, kurie gaunami skubios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112.

10. Socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliota institucija koordinuoja ir kartu su kultūros ministro įgaliota institucija, Lietuvos banku ir asmenų su negalia nevyriausybėmis organizacijomis teikia metodinę pagalbą šio straipsnio 1–9 dalyse įvardytoms institucijoms bei rinkos priežiūros institucijoms.

5 straipsnis. Gaminų ir paslaugų prieinamumo klausimų koordinavimo komisija

1. Gaminų ir paslaugų prieinamumo klausimų koordinavimo komisija (toliau – Komisija) yra prie socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliotos institucijos veikianti patariamoji institucija, kuri nagrinėja gaminių ir paslaugų prieinamumo klausimus, teikia ministerijoms ir kitoms institucijoms bei įstaigoms pasiūlymus dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo valstybės politikos, jos įgyvendinimo ir atlieka kitas Komisijos nuostatuose nustatytas funkcijas. Komisiją techniškai aptarnauja socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliota institucija. Komisijos veiklos nuostatus, įskaitant Komisijos sudarymo tvarką, ir personalinę sudėtį tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliota institucija.

2. Į Komisijos sudėtį įtraukiami šio įstatymo 4 straipsnio 2–8 ir 10 dalyse įvardyti subjektai bei rinkos priežiūros institucijos. Asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų, aukštojo mokslo institucijų bei verslo asociacijų atstovai turi sudaryti ne mažiau kaip vieną trečdalį Komisijos narių.

6 straipsnis. Gaminių ir paslaugų prieinamumo rinkos priežiūra

1. Šiame įstatyme nustatytų reikalavimų, užtikrinančių, kad į rinką būtų teikiami tik prieinamumo reikalavimus atitinkantys šiame įstatyme nurodyti gaminiai ir teikiamos tik prieinamumo reikalavimus atitinkančios šiame įstatyme nurodytos paslaugos, laikymąsi prižiūri šiame straipsnyje įvardintos rinkos priežiūros institucijos.

2. Rinkos priežiūros institucijos, konsultuodamosi su suinteresuotais subjektais ir bendradarbiaudamas su asmenų su negalia nevyriausybėmis organizacijomis, ekonominės veiklos vykdytojams bei kitiems suinteresuotiems subjektams teikia metodinę pagalbą (rekomendacinio pobūdžio konsultacijas) dėl prieinamumo reikalavimų įgyvendinimo, rengia gaires, rekomendacijas, kitus dokumentus ir įrankius, padedančius įgyvendinti prieinamumo reikalavimus. Jos taip pat užtikrina, kad visuomenė būtų informuojama apie rinkos priežiūros institucijų egzistavimą, jų pavadinimą, atsakomybę, veiklą ir sprendimus.

3. Rinkos priežiūros institucijos nagrinėja skundus dėl gaminių ir paslaugų neatitikties prieinamumo reikalavimams bei ekonominės veiklos vykdytojų pareigų pažeidimų.

4. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba vykdo rinkos priežiūros funkcijas šio įstatymo:

1) 2 straipsnio 2 dalies 1–3 ir 5 punktuose įvardintų gaminių atžvilgiu;

2) 2 straipsnio 4 dalies 4–6 punktuose nurodytų paslaugų atžvilgiu.

5. Lietuvos transporto saugos administracija:

1) vykdo rinkos priežiūros funkcijas šio įstatymo 2 straipsnio 4 dalies 3 punkte nurodytų paslaugų atžvilgiu;

2) prižiūri, kad šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodyti gaminiai, kurie yra geležinkelio sistemos sąveikaujančios dalys, atitiktų prieinamumo reikalavimus.

6. Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba prižiūri, kaip elektroninių ryšių paslaugų teikėjai laikosi šio įstatymo 2 straipsnio 4 dalies 1 punkte nurodytomis paslaugoms taikomų prieinamumo reikalavimų.

7. Lietuvos radijo ir televizijos komisija vykdo rinkos priežiūros funkcijas šio įstatymo:

1) 2 straipsnio 2 dalies 4 punkte nurodytų gaminių atžvilgiu;

2) 2 straipsnio 4 dalies 2 punkte nurodytų paslaugų atžvilgiu.

TREČIASIS SKYRIUS PRIEINAMUMO REIKALAVIMAI

7 straipsnis. Prieinamumo reikalavimai

1. Ekonominės veiklos vykdytojai privalo užtikrinti, kad į rinką teikiami šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodyti gaminiai bei šio įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje nurodytos teikiamos paslaugos atitiktų šio įstatymo 1 priede nustatytus tiems gaminiams ir paslaugoms taikomus prieinamumo reikalavimus. Paslaugas teikiančios labai mažos įmonės atleidžiamos nuo prieinamumo reikalavimų laikymosi ir pareigų, susijusių su prieinamumo reikalavimų laikymusi.

2. Prieinamumo reikalavimai taip pat taikomi Bendrojo pagalbos centro atsakymams į skubios pagalbos prašymus, kurie gaunami skubios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112.

KETVIRTASIS SKYRIUS EKONOMINĖS VEIKLOS VYKDYTOJŲ PAREIGOS

8 straipsnis. Gamintojų pareigos

1. Gamintojai užtikrina, kad į rinką pateikiami gaminiai, nurodyti šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje, būtų suprojektuoti ir pagaminti laikantis šio įstatymo 1 priede nustatytų prieinamumo reikalavimų.

2. Gamintojai parengia techninius dokumentus, nurodytus šio įstatymo 16 straipsnyje, ir atlieka arba paveda atlikti kitam subjektui gaminių atitikties prieinamumo reikalavimams vertinimo procedūrą. Jeigu atliekant atitikties prieinamumo reikalavimams vertinimo procedūrą nustatoma, kad gaminys atitinka jam taikytinus prieinamumo reikalavimus, gamintojas parengia ES atitikties deklaraciją, nurodytą šio įstatymo 16 straipsnyje, ir gaminį pažymi CE ženklu.

3. Techninius dokumentus ir ES atitikties deklaracijas gamintojai saugo penkerius metus nuo gaminio pateikimo rinkai dienos.

4. Gamintojai užtikrina, kad būtų taikomos procedūros, kuriomis būtų garantuojama nuolatinė serijinės gaminių gamybos atitiktis prieinamumo reikalavimams. Gamintojai turi atsižvelgti į gaminio projekto ar charakteristikų pakeitimus ir į darnųjų standartų ar techninių specifikacijų, kurių nuorodos paskelbtos ES oficialiajame leidinyje ir kuriais remiantis deklaruojama gaminio atitiktis, pakeitimus.

5. Gamintojai užtikrina, kad ant jų gaminių būtų nurodytas tipo, partijos ar serijos numeris arba kitas elementas, pagal kurį galima identifikuoti gaminį, arba, jeigu dėl gaminio dydžio ar pobūdžio to neįmanoma padaryti, užtikrina, kad reikalaujama informacija būtų nurodyta ant pakuotės ar prie gaminio pridėtame dokumente.

6. Gamintojai nurodo savo pavadinimą (gamintojai, kurie yra fiziniai asmenys, nurodo savo vardą ir pavardę), registruotą prekės pavadinimą arba registruotą prekių ženklą ir elektroninio pašto ar veiklos adresą, kuriuo su gamintojais galima susisiekti, ant gaminio arba, jeigu to neįmanoma padaryti, ant jo pakuotės arba prie gaminio pridėtame dokumente. Gamintojas turi nurodyti vieną elektroninio pašto ar veiklos adresą, kuriuo galima su juo susisiekti. Gamintojo kontaktiniai duomenys (elektroninio pašto ar veiklos adresas ir, jei taikoma, telefono ryšio numeris) pateikiami aiškiai ir lengvai suprantamai galutiniams naudotojams ir rinkos priežiūros institucijoms.

7. Gamintojai užtikrina, kad prie gaminio būtų pridėtos instrukcijos ir saugos informacija, kurie turi būti lengvai suprantami vartotojams ir kitiems galutiniams naudotojams. Tokios instrukcijos ir informacija bei ženklinimas turi būti aiškūs, suprantami ir lengvai įskaitomi.

8. Gamintojai, manantys arba turintys pagrindo manyti, kad gaminys, kurį jie pateikė rinkai, neatitinka prieinamumo reikalavimų, nedelsdami, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo dienos, kurią sužinojo apie neatitiktį, imasi būtinų priemonių, kad užtikrintų to gaminio atitiktį prieinamumo reikalavimams, arba jį pašalintų iš rinkos.

9. Jei į rinką pateiktas gaminys neatitinka prieinamumo reikalavimų, gamintojai nedelsdami, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo dienos, kurią sužinojo apie neatitiktį, apie tai informuoja atitinkamą rinkos priežiūros instituciją jos nustatyta tvarka, pateikdami duomenis apie neatitiktį ir apie visas priemones, kurių buvo imtasi.

10. Šio straipsnio 8 ir 9 dalyse nurodytais atvejais gamintojai registruoja gaminius, kurie neatitinka jiems taikytinų prieinamumo reikalavimų, ir su jais susijusius skundus.

11. Gavę motyvuotą rinkos priežiūros institucijos prašymą, gamintojai per jos nurodytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 3 darbo dienos, raštu pateikia jai visą gaminio atitiktį prieinamumo reikalavimams įrodyti būtiną, rinkos priežiūros institucijai lengvai suprantamą informaciją ir dokumentus ar jų kopijas. Gamintojai rinkos priežiūros institucijų prašymu bendradarbiauja su jomis dėl visų veiksmų, kurių imamasi siekiant pašalinti gaminių, kuriuos jie pateikė rinkai, neatitiktį taikytiniams prieinamumo reikalavimams ir užtikrindami tų gaminių atitiktį jiems taikytiniams prieinamumo reikalavimams.

12. Šiame įstatyme importuotojas arba platintojas laikomas gamintoju ir jam taikomos šiame straipsnyje nustatytos gamintojo pareigos, jei jis gaminį rinkai pateikia savo vardu ar naudodamas savo prekių ženklą arba taip pakeičia rinkai jau pateiktą gaminį, kad gali būti padarytas poveikis jo atitiktį jam taikytiniams prieinamumo reikalavimams.

9 straipsnis. Įgaliotieji atstovai

1. Gamintojas rašytiniu įgaliojimu (nurodomas įgaliojamo juridinio asmens pavadinimas, juridinio asmens kodas, o kai įgaliojami fiziniai asmenys– vardas ir pavardė) gali paskirti įgaliotąjį atstovą. Įgaliotasis atstovas negali būti įgaliojamas vykdyti šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatytas pareigas ir rengti šio įstatymo 16 straipsnyje nurodytus techninius dokumentus.

2. Įgaliotasis atstovas atlieka iš gamintojo gautame rašytiniame įgaliojime nurodytas užduotis. Gamintojas įgaliotąjį atstovą privalomai įgalioja atlikti šiuos veiksmus:

1) penkerius metus saugoti ES atitikties deklaraciją ir techninius dokumentus, kad su jais galėtų susipažinti rinkos priežiūros institucijos;

2) gavęs motyvuotą rinkos priežiūros institucijos prašymą, jai pateikti visą gaminio atitikčiai prieinamumo reikalavimams įrodyti būtiną informaciją ir dokumentus ar jų kopijas;

3) rinkos priežiūros institucijų prašymu bendradarbiauti su jomis dėl visų veiksmų, kurių imamasi siekiant pašalinti gaminių, nurodytų jo įgaliojime, neatitiktį jiems taikytiniems prieinamumo reikalavimams.

10 straipsnis. Importuotojų pareigos

1. Importuotojai pateikia rinkai tik prieinamumo reikalavimus atitinkančius gaminius, nurodytus šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje.

2. Prieš pateikdami gaminį rinkai, importuotojai užtikrina, kad atlikta šio įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nurodyta gaminio atitikties prieinamumo reikalavimams vertinimo procedūra, taip pat kad gamintojas parengęs techninius dokumentus, kad gaminys pažymėtas CE ženklu, kaip nustatyta šio įstatymo 17 straipsnyje, kad prie jo pridėti reikalaujami dokumentai ir kad gamintojas įvykdęs šio įstatymo 8 straipsnio 5 ir 6 dalyse nustatytus reikalavimus.

3. Jeigu importuotojas mano arba turi pagrindo manyti, kad gaminys neatitinka jam taikytinų prieinamumo reikalavimų, jis neteikia gaminio rinkai, kol neužtikrinama gaminio atitiktis prieinamumo reikalavimams. Jei gaminys neatitinka jam taikytinų prieinamumo reikalavimų, importuotojas apie tai raštu nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo dienos, kurią sužinojo apie neatitiktį, informuoja gamintoją ir atitinkamą rinkos priežiūros instituciją, nurodydamas savo juridinio asmens pavadinimą ir juridinio asmens kodą arba fizinio asmens vardą ir pavardę bei kontaktinius duomenis (elektroninio pašto adresą ir telefono ryšio numerį).

4. Importuotojai nurodo savo pavadinimą (importuotojai, kurie yra fiziniai asmenys, nurodo savo vardą ir pavardę), registruotą prekės pavadinimą arba registruotą prekės ženklą, elektroninio pašto adresą ir (ar) veiklos adresą, ir (ar) telefono ryšio numerį, kuriais su jais galima susisiekti, ant gaminio arba, jeigu to neįmanoma padaryti, ant jo pakuotės, arba prie gaminio pridėtame dokumente. Importuotojo kontaktiniai duomenys (elektroninio pašto ir (ar) veiklos adresas ir, jei taikoma, telefono ryšio numeris) pateikiami aiškiai ir lengvai suprantamai galutiniams naudotojams ir rinkos priežiūros institucijoms.

5. Importuotojai užtikrina, kad prie gaminio būtų pridėtos instrukcijos ir saugos informacija, jos turi būti lengvai suprantamos vartotojams ir kitiems galutiniams naudotojams.

6. Tuo metu, kai atsakomybė už gaminį tenka importuotojams, jie užtikrina, kad dėl sandėliavimo ar transportavimo sąlygų nekiltų pavojus gaminiui taikytinų prieinamumo reikalavimų atitikčiai.

7. Importuotojai penkerius metus saugo ES atitikties deklaracijos kopiją, kad su ja galėtų susipažinti rinkos priežiūros institucijos, ir užtikrina, kad šios institucijos jų prašymu galėtų susipažinti su techniniais dokumentais.

8. Importuotojai, manantys arba turintys pagrindo manyti, kad gaminys, kurį jie pateikė rinkai, neatitinka jam taikytinų prieinamumo reikalavimų, nedelsdami imasi būtinų priemonių, kad užtikrintų to gaminio atitiktį prieinamumo reikalavimams, arba, jei tikslinga, jį pašalintų iš rinkos. Jei gaminys neatitinka jam taikytinų prieinamumo reikalavimų, importuotojai nedelsdami, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo dienos, kurią sužinojo apie neatitiktį jam

taikytiniems prieinamumo reikalavimams, apie tai informuoja atitinkamą rinkos priežiūros instituciją jos nustatyta tvarka, pateikdami duomenis apie neatitiktį ir apie visas priemones, kurių buvo imtasi. Tokiais atvejais importuotojai registruoja gaminius, kurie neatitinka jiems taikytinų prieinamumo reikalavimų, ir su jais susijusius skundus.

9. Gavę motyvuotą rinkos priežiūros institucijos prašymą, importuotojai, per jos nurodytą terminą, kuris negali būti trumpesnis nei 3 darbo dienos, raštu pateikia rinkos priežiūros institucijai visą gaminio atitikčiai prieinamumo reikalavimams įrodyti būtiną, rinkos priežiūros institucijai lengvai suprantamą informaciją ir dokumentus ar jų kopijas. Importuotojai rinkos priežiūros institucijų prašymu bendradarbiauja su jomis dėl visų veiksmų, kurių imamasi siekiant pašalinti gaminių, kuriuos jie pateikė rinkai, neatitiktį jiems taikytiniems prieinamumo reikalavimams.

11 straipsnis. Platintojų pareigos

1. Tiekdami gaminius, nurodytus šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje, rinkai, platintojai veikia laikydamiesi šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų.

2. Prieš tiekdami gaminį rinkai, platintojai patikrina, ar jis pažymėtas CE ženklu, ar prie jo pridėti reikalaujami dokumentai, instrukcijos bei saugos informacija (šie dokumentai turi būti lengvai suprantami vartotojams ir kitiems galutiniams naudotojams), ir ar gamintojas bei importuotojas laikėsi atitinkamai šio įstatymo 8 straipsnio 5 ir 6 dalyse bei 10 straipsnio 4 dalyje nustatytų reikalavimų.

3. Jeigu platintojas mano ar turi pagrindo manyti, kad gaminys neatitinka jam taikytinų prieinamumo reikalavimų, jis netiekia gaminio rinkai, kol neužtikrinama jo atitiktis prieinamumo reikalavimams. Jei gaminys neatitinka jam taikytinų prieinamumo reikalavimų, platintojas apie tai raštu nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo dienos, kurią sužinojo apie gaminio neatitiktį jam taikytiniems prieinamumo reikalavimams, informuoja gamintoją arba importuotoją ir atitinkamą rinkos priežiūros instituciją.

4. Tuo metu, kai atsakomybė už gaminius tenka platintojams, jie užtikrina, kad dėl sandėliavimo ar transportavimo sąlygų nekiltų pavojus gaminiui taikytinų prieinamumo reikalavimų atitikčiai.

5. Platintojai, manantys arba turintys pagrindo manyti, kad gaminys, kurį jie patiekė rinkai, neatitinka jam taikytinų prieinamumo reikalavimų, užtikrina, kad būtų imtasi būtinų priemonių, siekiant užtikrinti to gaminio atitiktį prieinamumo reikalavimams arba, jei tikslinga, jį pašalinti iš rinkos. Jei gaminys neatitinka jam taikytinų prieinamumo reikalavimų, platintojai nedelsdami, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo dienos, kurią sužinojo apie neatitiktį, apie tai informuoja atitinkamą rinkos priežiūros instituciją jos nustatyta, pateikdami duomenis apie neatitiktį ir visas priemones, kurių buvo imtasi.

6. Gavę motyvuotą rinkos priežiūros institucijos prašymą, platintojai per jos nurodytą terminą, kuris turi būti ne trumpesnis kaip 3 darbo dienos, raštu pateikia jai visą gaminio atitikčiai prieinamumo reikalavimams įrodyti būtiną informaciją ir dokumentus ar jų kopijas. Rinkos priežiūros institucijos prašymu platintojai su ja bendradarbiauja dėl visų veiksmų, kurių imamasi siekiant pašalinti gaminių, kuriuos jie patiekė rinkai, neatitiktį jiems taikytiniems prieinamumo reikalavimams.

12 straipsnis. Ekonominės veiklos vykdytojų atsekamumas

1. Rinkos priežiūros institucijų prašymu šio įstatymo 8–11 straipsniuose nurodyti ekonominės veiklos vykdytojai turi pateikti informaciją apie šiuos subjektus (veiklos adresas, elektroninio pašto adresus, telefono ryšio numeris, juridinio asmens pavadinimas ir juridinio asmens kodas, fizinio asmens atveju – vardas ir pavardė):

- 1) visus kitus ekonominės veiklos vykdytojus, kurie jiems patiekė gaminį;
- 2) visus kitus ekonominės veiklos vykdytojus, kuriems jie patiekė gaminį.

2. Šio įstatymo 8–11 straipsniuose nurodyti ekonominės veiklos vykdytojai šio straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją turi galėti pateikti penkerius metus po to, kai gaminys jiems buvo patiektas, ir penkerius metus po to, kai jie patiekė gaminį į rinką.

13 straipsnis. Paslaugų teikėjų pareigos

1. Šio įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje nurodytų paslaugų teikėjai užtikrina, kad jų paslaugos būtų projektuojamos ir teikiamos pagal joms taikytinus prieinamumo reikalavimus.

2. Paslaugos teikėjas bendrajame paslaugos teikimo sąlygų apraše arba lygiaverčiame dokumente turi pateikti informaciją kaip paslauga atitinka jai taikytinus prieinamumo reikalavimus. Pateikiamoje informacijoje aprašomi taikytini prieinamumo reikalavimai, ir, jeigu tai svarbu atliekant atitikties prieinamumo reikalavimams vertinimą, paslaugos projektas ir veikimas, taip pat paaiškinama, kaip paslauga atitinka taikytinus prieinamumo reikalavimus, kaip paslaugų teikimo procesu ir jo stebėsena užtikrinama paslaugos atitiktis jai taikytiniams prieinamumo reikalavimams. Šioje dalyje nurodyta informacija skelbiama viešai, pateikiama raštu ir žodžiu, taip pat ir asmenims su negalia prieinamu būdu. Paslaugos teikėjas šioje dalyje nurodytą informaciją saugo tol, kol paslauga teikiama. Šioje dalyje nurodyta informacija apima pagal Civilinį kodeksą ir (ar) kitus įstatymus vartotojams teikiamą informaciją ir, jei taikytina, šiuos elementus:

- 1) prieinamais formatais pateiktą bendrą paslaugos aprašą
- 2) paslaugos veikimui suprasti būtinus aprašymus ir paaiškinimus;
- 3) aprašymus, kaip paslauga atitinka jai taikytinus prieinamumo reikalavimus.

3. Siekdami laikytis šio straipsnio 2 dalies reikalavimų, paslaugų teikėjai gali visapusiškai arba iš dalies taikyti darniuosius standartus ir technines specifikacijas, kurių nuorodos paskelbtos ES oficialiajame leidinyje.

4. Paslaugų teikėjai įdiegia procedūras, kuriomis užtikrina, kad paslaugų teikimas visą jų teikimo laikotarpį atitiktų joms taikytinus prieinamumo reikalavimus. Paslaugų teikėjai atsižvelgia į paslaugų teikimo charakteristikų pakeitimus, taikytinų prieinamumo reikalavimų pakeitimus ir darniųjų standartų arba techninių specifikacijų, kuriais remiantis deklaruojama, kad paslauga atitinka prieinamumo reikalavimus, pakeitimus.

5. Neatitikties prieinamumo reikalavimams atveju paslaugų teikėjai imasi būtinų priemonių, kad užtikrintų paslaugos atitiktį joms taikytiniams prieinamumo reikalavimams. Jei paslauga neatitinka joms taikytinų prieinamumo reikalavimų, paslaugų teikėjai nedelsdami, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo dienos, kurią sužinojo apie neatitiktį, apie tai informuoja atitinkamą rinkos priežiūros instituciją jos nustatyta tvarka, pateikdami duomenis apie neatitiktį ir apie visas priemones, kurių buvo imtasi.

6. Gavę motyvuotą rinkos priežiūros institucijos prašymą, paslaugų teikėjai per jos nurodytą terminą, kuris turi būti ne trumpesnis kaip 3 darbo dienos, raštu pateikia jai visą paslaugos atitikčiai jai taikytiniams prieinamumo reikalavimams įrodyti būtiną informaciją ir dokumentus ar jų kopijas. Rinkos priežiūros institucijos prašymu paslaugų teikėjai bendradarbiauja su ja dėl visų veiksmų, kurių imamasi siekiant užtikrinti paslaugos atitiktį jai taikytiniams prieinamumo reikalavimams.

14 straipsnis. Esminis keitimas ir neproporcinga našta

1. Prieinamumo reikalavimai taikomi tik tokia apimtimi, kad dėl šių reikalavimų laikymosi:

- 1) nereikėtų daryti esminio gaminio ar paslaugos pagrindinio pobūdžio pakeitimo, ir
- 2) nebūtų sukelta neproporcinga našta atitinkamiems ekonominės veiklos vykdytojams.

2. Ekonominės veiklos vykdytojai, atsižvelgdami į šio įstatymo 2 priede įtvirtintus kriterijus, atlieka vertinimą, ar dėl taikytinų prieinamumo reikalavimų laikymosi būtų padaryti esminiai gaminio ar paslaugos pagrindinio pobūdžio keitimai, ir, remiantis šio įstatymo 2 priede įtvirtintais kriterijais būtų nustatyta, kad organizacinio ar finansinio pobūdžio našta būtų didesnė,

atsižvelgiant į tikėtiną gauti naudą ir sukeltų neproporcingą našą ekonominės veiklos vykdytojui (toliau – neproporcingos naštos vertinimas).

3. Ekonominės veiklos vykdytojai neproporcingos naštos vertinimą dokumentuoja. Neproporcingos naštos vertinimo ataskaitą jie saugo penkerius metus po to, kai gaminys rinkai buvo pateiktas paskutinį kartą, arba atitinkamai po to, kai paslauga buvo suteikta paskutinį kartą. Gavę rinkos priežiūros institucijos prašymą, ekonominės veiklos vykdytojai rinkos priežiūros institucijai raštu pateikia neproporcingos naštos vertinimo ataskaitos kopiją per rinkos priežiūros institucijos nurodytą terminą, kuris turi būti ne trumpesnis kaip 3 darbo dienos.

4. Labai mažoms įmonėms, užsiimančioms gamyba, šio straipsnio 3 dalyje įtvirtintas reikalavimas parengti neproporcingos naštos vertinimo ataskaitą netaikomas, tačiau rinkos priežiūros institucijos prašymu tokios įmonės, kurios nusprendė nesilaikyti vieno ar kelių prieinamumo reikalavimų, pagal šio straipsnio 1 dalį, rinkos priežiūros institucijai raštu pateikia faktus, susijusius su neproporcingos naštos vertinimu, per rinkos priežiūros institucijos nurodytą terminą, kuris turi būti ne trumpesnis kaip 3 darbo dienos.

5. Paslaugų teikėjai, kurie, atsižvelgdami į šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta išlygą, nesilaiko vieno ar kelių prieinamumo reikalavimų, atnaujina neproporcingos naštos vertinimą kiekvienai paslaugų kategorijai ar rūšiai, esant bet kuriai iš šių sąlygų:

- 1) kai siūlomos paslaugos keičiamos;
- 2) rinkos priežiūros institucijų prašymu;
- 3) arba bent kas penkerius metus.

6. Jeigu ekonominės veiklos vykdytojai gauna finansavimą, kuris teikiamas siekiant pagerinti prieinamumą, iš kitų šaltinių (viešų ar privačių), o ne naudoja nuosavus išteklius, ekonominės veiklos vykdytojai pagal šio straipsnio 1 dalies 2 punktą neturi teisės nesilaikyti prieinamumo reikalavimų.

7. Jeigu dėl konkretaus gaminio ar paslaugos ekonominės veiklos vykdytojai remiasi šio straipsnio 1 dalimi, jie raštu perduoda informaciją, nurodytą šio straipsnio 3 dalyje, atitinkamai rinkos priežiūros institucijai jos nustatyta tvarka nedelsdami, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio straipsnio 2 dalyje nurodyto neproporcingos naštos vertinimo atlikimo dienos. Ši pareiga netaikoma labai mažoms įmonėms.

PENKTASIS SKYRIUS

GAMINIŲ IR PASLAUGŲ ATITIKTIS PRIEINAMUMO REIKALAVIMAMS, ŽYMĖJIMAS CE ŽENKLU

15 straipsnis. Atitiktis prieinamumo reikalavimams prezumpcija

1. Jei gaminiai ir paslaugos atitinka darniuosius standartus arba tam tikras jų dalis, į kuriuos nuorodos buvo paskelbtos ES oficialiajame leidinyje, preziumuojama, kad jie atitinka taikytinus prieinamumo reikalavimus tiek, kiek tie standartai ar jų dalys tuos reikalavimus apima.

2. Preziumuojama, kad gaminiai ir paslaugos, kurie atitinka technines specifikacijas ar jų dalis, atitinka taikytinus prieinamumo reikalavimus tiek, kiek tos techninės specifikacijos ar jų dalys tuos reikalavimus apima.

3. Šio įstatymo 2 straipsnyje nurodytų gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimai yra privalomieji asmenų su negalia kriterijai pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 37 straipsnį bei Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 50 straipsnį.

4. Preziumuojama, kad visų gaminių ar paslaugų, kurių savybės, elementai arba funkcijos atitinka prieinamumo reikalavimus, atžvilgiu yra įvykdytos atitinkamos pareigos, išdėstytos kituose ES teisės aktuose ir juos įgyvendinančiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, nei nurodyta šio įstatymo 3 priede, susijusios su tų savybių, elementų ar funkcijų prieinamumu, išskyrus atvejus, kai tuose kituose teisės aktuose nustatyta kitaip.

5. Remiantis atitiktimi darniesiems standartams ir techninėms specifikacijoms arba jų dalims, įvardytiems šio straipsnio 1 ir 2 dalyse, preziumuojama, kad atitiktis šio straipsnio 3 ir 4 dalims užtikrinama tiek, kiek tie standartai ir techninės specifikacijos ar jų dalys atitinka taikytinus prieinamumo reikalavimus.

16 straipsnis. Gminių ES atitikties deklaracija ir techniniai dokumentai

1. Gminių, nurodytų šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje, gamintojo parengtoje ES atitikties deklaracijoje nurodoma, jog taikytini prieinamumo reikalavimai yra įvykdyti. Jei išimtinio atveju buvo pasinaudota šio įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nurodyta išlyga, ES atitikties deklaracijoje nurodoma, kuriems prieinamumo reikalavimams ši išlyga taikoma.

2. ES atitikties deklaracijos forma atitinka 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gminių pardavimo sistemos ir panaikinančio Sprendimą 93/465/EEB III priedo pavyzdinę formą. Reikalavimais dėl techninių dokumentų vengiama užkrauti nepagrįstą našta labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms. ES atitikties deklaracijoje nurodomas gaminys, kuriam ji buvo parengta. Pakeitus gaminio savybes ir (ar) techninius dokumentus, ES atitikties deklaracija atnaujinama. ES atitikties deklaracija išverčiama į lietuvių kalbą.

3. Kai gaminiui taikomi keli ES teisės aktai, pagal kuriuos turi būti parengta ES atitikties deklaracija, parengiama bendra visų tokių ES teisės aktų ES atitikties deklaracija. Tokioje deklaracijoje nurodomi taikomi ES teisės aktai, įskaitant jų paskelbimo nuorodas.

4. Parengdamas ES atitikties deklaraciją gamintojas prisiima atsakomybę už gaminio atitiktį taikytiniams prieinamumo reikalavimams.

5. Gamintojas parengia techninius dokumentus, kuriais remiantis turi būti įmanoma vertinti gaminio atitiktį atitinkamiems prieinamumo reikalavimams. Jeigu gamintojas nusprendė nesilaikyti prieinamumo reikalavimų remdamasis šio įstatymo 14 straipsniu, jis turi įrodyti, kad dėl atitinkamų prieinamumo reikalavimų reikėtų atlikti esminį pakeitimą arba kiltų neproporcinga našta. Techniniuose dokumentuose nurodomi tik taikytini prieinamumo reikalavimai ir, jeigu tai svarbu atliekant gaminio atitikties atitinkamiems prieinamumo reikalavimams vertinimą, aprašomas gaminio projektas, gamyba ir veikimas. Kai taikytina, techniniuose dokumentuose nurodomi bent šie duomenys:

1) bendras gaminio aprašymas;

2) visiškai arba iš dalies taikomų darnųjų standartų ir techninių specifikacijų, kurių nuorodos paskelbtos ES oficialiajame leidinyje, sąrašas ir, jei tie darnieji standartai arba techninės specifikacijos dar nebuvo taikomi, sprendimų, priimtų siekiant užtikrinti atitiktį atitinkamiems prieinamumo reikalavimams, aprašymai (jeigu darnieji standartai arba techninės specifikacijos taikomi iš dalies, techniniuose dokumentuose nurodomos dalys, kurios buvo taikomos).

6. Gamintojas imasi visų būtinų priemonių, kad gamybos procesu ir jo stebėseną būtų užtikrinta gminių atitiktis šio straipsnio 5 dalyje nurodytiems techniniams dokumentams ir prieinamumo reikalavimams.

7. Gamintojas vykdo gamybos vidaus kontrolę, kurią taikydamas gamintojas įvykdo šio straipsnio 5, 6 dalyse bei šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatytas pareigas ir, prisiimdamas visą atsakomybę, užtikrina ir patvirtina, kad atitinkamas gaminys atitinka atitinkamus prieinamumo reikalavimus.

17 straipsnis. Žymėjimo CE ženklų taisyklės ir sąlygos

1. Kiekvieną atskirą gaminį, atitinkantį taikytinus prieinamumo reikalavimus, gamintojas, prieš jį pateikdamas rinkai, pažymi CE ženklu. Gaminys arba jo duomenų lentelė CE ženklų pažymimi taip, kad šis ženklas būtų matomas, lengvai įskaitomas ir neištrinamas. Jei matomai, įskaitomai ir neištrinamai gaminio pažymėti neįmanoma arba negalima dėl gaminio pobūdžio, CE ženklų pažymima pakuotė ir prie jo pridėti dokumentai.

2. Šio straipsnio 1 dalyje gamintojo pareigas savo vardu ir atsakomybe gali vykdyti jo įgaliotasis atstovas, nurodytas šio įstatymo 9 straipsnyje, jeigu jos nurodytos įgaliojime.

3. Rinkos priežiūros institucijos užtikrina gaminių, nurodytų šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje, žymėjimo CE ženklų rinkos priežiūrą.

ŠEŠTASIS SKYRIUS

RINKOS PRIEŽIŪRA DĖL PRIEINAMUMO REIKALAVIMŲ

18 straipsnis. Gaminams taikoma rinkos priežiūra

1. Gaminams taikoma Reglamento (EB) Nr. 765/2008 su visais pakeitimais 15 straipsnio 3 dalis, 16–19 straipsniai, 21 straipsnis, 23–28 straipsniai ir 29 straipsnio 2 ir 3 dalys.

2. Jeigu ekonominės veiklos vykdytojas nesilaiko prieinamumo reikalavimų remdamasis šio įstatymo 14 straipsnio 1 dalimi, atitinkama rinkos priežiūros institucija, vykdydama gaminių rinkos priežiūrą:

1) patikrina, ar ekonominės veiklos vykdytojas atliko neproporcingos naštos vertinimą ir įvertina šį vertinimą, peržiūrint ar remiantis šio įstatymo 2 priede įtvirtintais kriterijais, dėl to būtų sukurta neproporcinga našta ekonominės veiklos vykdytojui ir būtų padaryti esminiai gaminio ar paslaugos pobūdžio keitimai;

2) patikrina kaip laikomasi taikytinų prieinamumo reikalavimų.

3. Vartotojai turi teisę gauti informaciją iš rinkos priežiūros institucijų prieinamu formatu apie tai, kaip ekonominės veiklos vykdytojai laikosi taikytinų prieinamumo reikalavimų, ir šio įstatymo 14 straipsnyje numatytų reikalavimų, išskyrus atvejus, kai ta informacija negali būti pateikta dėl konfidencialumo, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 765/2008 su visais pakeitimais 19 straipsnio 5 dalyje.

19 straipsnis. Gaminiai, neatitinkantys prieinamumo reikalavimų

1. Jeigu rinkos priežiūros institucija turi pagrįstą pagrindą manyti, kad gaminys neatitinka taikytinų prieinamumo reikalavimų, ji atlieka įvertinimą, susijusį su atitinkamu gaminiu ir apimančį visus gaminiui taikytinus prieinamumo reikalavimus. Atlikdami vertinimą, ekonominės veiklos vykdytojai visapusiškai bendradarbiauja su rinkos priežiūros institucija.

2. Jeigu atlikdama šio straipsnio 1 dalyje nurodytą vertinimą rinkos priežiūros institucija nustato, kad gaminys neatitinka taikytinų prieinamumo reikalavimų, ji nedelsdama pareikalauja, kad atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas imtųsi taisomųjų veiksmų, siekiant užtikrinti gaminio atitikimą tiems reikalavimams per jos nustatytą pagrįstą neatitikties pobūdį atitinkančią laikotarpį.

3. Rinkos priežiūros institucija reikalauja, kad atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas pašalintų iš rinkos gaminį per papildomą pagrįstą laikotarpį tik tuo atveju, jeigu atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpį nesiėmė tinkamų taisomųjų veiksmų, kad būtų užtikrinta gaminio atitiktis taikytiniams prieinamumo reikalavimams.

4. Šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytoms priemonėms taikomas Reglamento (EB) Nr. 765/2008 su visais pakeitimais 21 straipsnis.

5. Rinkos priežiūros institucijai, vadovaujantis šio straipsnio 3 dalimi, įpareigojus ekonominės veiklos vykdytoją pašalinti iš rinkos gaminį, ekonominės veiklos vykdytojas privalo tai padaryti per rinkos priežiūros institucijos nurodytą terminą, kuris negali būti trumpesnis nei 3 darbo dienos, savo priemonėmis ir lėšomis. Apie gaminio pašalinimą iš rinkos nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šių veiksmų atlikimo dienos, ekonominės veiklos vykdytojas raštu praneša rinkos priežiūros institucijai, nurodydamas savo pavadinimą ar vardą ir pavardę, atliktus veiksmus ir jų atlikimo datą.

6. Jeigu rinkos priežiūros institucija mano, kad neatitiktis neapsiriboja Lietuvos Respublikos teritorija, ji informuoja Europos Komisiją ir kitas ES valstybes nares apie vertinimo

rezultatus ir veiksmus, kurių rinkos priežiūros institucijos reikalavimu ėmėsi ekonominės veiklos vykdytojas.

7. Ekonominės veiklos vykdytojas užtikrina, kad visų tinkamų veiksmų būtų imtasi dėl visų atitinkamų gaminių, kuriuos jis patiekė rinkai visoje ES.

8. Jeigu per šio straipsnio 3 dalyje nurodytą laikotarpį atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas nesiima reikiamų veiksmų, rinkos priežiūros institucija imasi priemonių, kad būtų uždraustas arba apribotas gaminio tiekimas rinkai arba kad gaminys būtų pašalintas iš rinkos. Rinkos priežiūros institucijos patirtas išlaidas atlygina prieinamumo reikalavimų neatitinkantį gaminį rinkai pateikęs ekonominės veiklos vykdytojas.

9. Apie šio straipsnio 8 dalyje numatytais atvejais taikomas priemonės rinkos priežiūros institucija informuoja Europos Komisiją ir kitas ES valstybes nares. Teikiama informacija turi apimti visus turimus duomenis, įskaitant duomenis, būtinus siekiant nustatyti reikalavimų neatitinkantį gaminį, gaminio kilmę, įtariamą jų neatitikties pobūdį ir prieinamumo reikalavimus, kurių tas gaminys neatitinka, nacionalinių priemonių, kurių buvo imtasi, pobūdį ir trukmę bei atitinkamo ekonominės veiklos vykdytojo pateiktus argumentus. Rinkos priežiūros institucija nurodo, ar neatitikties priežastis yra viena iš šių:

- 1) gaminys neatitinka taikytinų prieinamumo reikalavimų;
- 2) šio įstatymo 15 straipsnyje nurodyti darnieji standartai arba techninės specifikacijos, kuriais remiantis daryta atitikties prielaida, turi trūkumų.

10. Rinkos priežiūros institucija, gavusi pagal šį straipsnį informaciją iš kitų ES valstybių narių arba Europos Komisijos, nedelsdama informuoja Europos Komisiją ir kitas ES valstybes nares (išskyrus procedūrą inicijavusią valstybę narę) apie visas taikytas priemones, pateikia visą turimą papildomą informaciją, susijusią su atitinkamo gaminio neatitiktimi, ir informuoja apie savo prieštaravimus, jeigu nepritaria taikytai priemonei, apie kurią buvo pranešta.

11. Jeigu per tris mėnesius nuo šio straipsnio 9 dalyje nurodytos informacijos gavimo dienos nei kuri nors ES valstybė narė, nei Europos Komisija nepareiškia prieštaravimų dėl laikinosios priemonės, kurios ėmėsi Lietuvos Respublika, ta priemonė laikoma pagrįsta. Rinkos priežiūros institucija, prireikus, dalyvauja konsultacijose dėl priemonių taikymo ES lygmeniu. Rinkos priežiūros institucija vadovaujasi Europos Komisijos sprendimais ir imasi priemonių, būtinų norint užtikrinti, kad reikalavimų neatitinkantis gaminys būtų pašalintas iš rinkos, apie tai informuojant Europos Komisiją. Jeigu nusprendžiama, kad nacionalinė priemonė laikoma nepagrįsta, rinkos priežiūros institucija nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas, priemonę panaikina.

12. Rinkos priežiūros institucija reikalauja, kad atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas pašalintų atitinkamą neatitiktį, jeigu:

- 1) gaminys CE ženklų pažymėtas pažeidžiant Reglamento (EB) Nr. 765/2008 su visais pakeitimais 30 straipsnį ir (ar) šio įstatymo 17 straipsnį;
- 2) gaminys nepažymėtas CE ženklų;
- 3) neparengta ES atitikties deklaracija;
- 4) ES atitikties deklaracija parengta neteisingai;
- 5) nėra techninių dokumentų arba jie yra neišsamūs;
- 6) neįvykdytas bet kuris kitas šio įstatymo 8 arba 10 straipsnyje numatytas reikalavimas.

13. Jeigu šio straipsnio 12 dalyje nurodyta neatitiktis nepašalinama, rinkos priežiūros institucija imasi visų tinkamų priemonių, kad būtų apribotas ar uždraustas gaminio tiekimas rinkai arba užtikrinta, kad jis būtų pašalintas iš rinkos.

14. Gaminiai, kuriems taikomos tiekimo į rinką draudimo arba ribojimo priemonės, ekonominės veiklos vykdytojo sandėlyje saugomi atskirti nuo gaminių, kuriems tokios priemonės netaikomos.

15. Rinkos priežiūros institucijų sprendimai dėl tiekimo į rinką draudimo arba ribojimo vykdomi nuo jų gavimo momento, jeigu tuose sprendimuose nenustatyta vėlesnė jų vykdymo data.

20 straipsnis. Paslaugų atitikties priežiūra

1. Šio įstatymo 6 straipsnyje nurodytos rinkos priežiūros institucijos atsako už prieinamumo reikalavimų, taikytinų paslaugų teikėjams, laikymosi priežiūrą, įskaitant šio įstatymo 14 straipsnyje numatyto vertinimo, kuriam *mutatis mutandis* taikoma šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalis, priežiūrą bei tikrinimą, ar ekonominės veiklos vykdytojas ėmėsi būtinų veiksmų trūkumams pašalinti.

2. Rinkos priežiūros institucija, nustačiusi, kad paslaugų teikėjas nesilaiko taikytinų prieinamumo reikalavimų, nurodo per jos nustatytą pagrįstą, neatitikties pobūdį atitinkantį, laikotarpį ekonominės veiklos vykdytojui imtis veiksmų, siekiant užtikrinti paslaugos atitiktį tiems reikalavimams. Ekonominės veiklos vykdytojui neįvykdžius ir neužtikrinus atitikties reikalavimų per nustatytą laikotarpį, rinkos priežiūros institucija nurodo nebeteikti paslaugos.

21 straipsnis. Rinkos priežiūros institucijų bei ekonominės veiklos vykdytojų teisės ir

pareigos rinkos priežiūros metu

1. Rinkos priežiūros institucijos (jų pareigūnai), atlikdamos (atlikdami) rinkos priežiūrą, turi teisę:

1) tikrinti, ar laikomasi gaminių ir paslaugų prieinamumą reglamentuojančių teisės aktų, organizuoti valstybinę gaminio ar paslaugos prieinamumo ekspertizę;

2) gauti iš ekonominės veiklos vykdytojų, valstybės ir savivaldybių institucijų, kitų fizinių ir juridinių asmenų šio įstatymo ir kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų, nustatančių gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimus, pažeidimams tirti reikalingą informaciją ir dokumentus;

3) dalyvaujant ekonominės veiklos vykdytojui ar jo įgaliotam asmeniui, pateikusios tarnybinį pažymėjimą ir rinkos priežiūros institucijos vadovo pavedimą atlikti veiklos patikrinimą, šių ekonominės veiklos vykdytojų darbo metu patekti į Lietuvos Respublikoje esančią jų teritoriją, pastatus, patalpas (įskaitant nuomojamus ar naudojamus panaudos teisinių santykių pagrindu), kuriuose gaminami, parduodami, laikomi (sandėliuojami) arba naudojami gaminiai arba teikiamos paslaugos, ir atlikti veiklos patikrinimus. Į fizinio asmens gyvenamąsias patalpas rinkos priežiūros institucijos pareigūnai turi teisę patekti tik tuo atveju, jei šis fizinis asmuo sutinka ir įstatymuose nenustatyta kitaip;

4) imti gaminių bandinius Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka ir tikrinti jų atitiktį prieinamumo reikalavimams;

5) reikalauti, kad ekonominės veiklos vykdytojai ar jų įgalioti asmenys atvyktų ir pateiktų paaiškinimus žodžiu ar raštu;

6) siūlyti atitinkamai institucijai sustabdyti ar panaikinti licencijos verstis ekonomine veikla galiojimą asmenims, kurių pateikti ir tiekami rinkai gaminiai ar teikiamos paslaugos neatitinka prieinamumo reikalavimų, jei tokį licencijos galiojimo sustabdymo ar panaikinimo pagrindą numato tos ekonominės veiklos licencijavimą reglamentuojantis įstatymas;

7) nustačiusios gaminių ir paslaugų prieinamumą reguliuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimą, įspėti apie tai ekonominės veiklos vykdytoją ir įpareigoti jį nedelsiant šiuos pažeidimus pašalinti;

8) šio įstatymo nustatytais pagrindais ir tvarka taikyti rinkos ribojimo priemones.

2. Rinkos priežiūros institucijos (jų pareigūnai), vykdydamos (vykdydami) rinkos priežiūrą, privalo:

1) užtikrinti, kad visos priemonės, kurių jos imasi atitiktų prieinamumo reikalavimų pažeidimo rimtumą ir būtų tinkamai įvertintos šių priemonių naudojimo pasekmės;

2) skatinti savanoriškus ekonominės veiklos vykdytojų veiksmus, atitinkančius šiame įstatyme nustatytas pareigas;

3) užtikrinti iš ekonominės veiklos vykdytojo gautos informacijos, sudarančios komercinę ar kitą įstatymų saugomą paslaptį, konfidencialumą; saugoti asmens duomenis,

kuriuos sužinojo rinkos priežiūros institucijos (jų pareigūnai), vykdydamos (vykdydami) rinkos priežiūrą.

3. Ekonominės veiklos vykdytojai ir (arba) jų įgalioti asmenys rinkos priežiūros metu turi teisę:

- 1) dalyvauti rinkos priežiūros institucijos pareigūnams atliekant veiklos patikrinimą;
- 2) neįsileisti veiklos patikrinimą vykdančios rinkos priežiūros institucijos pareigūnų į savo teritoriją, pastatus, patalpas ir neleisti jiems atlikti ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimo, jeigu šie pareigūnai nepateikia savo tarnybinio pažymėjimo ir pavedimo atlikti veiklos patikrinimą;
- 3) susipažinti su veiklos patikrinimo metu surinkta medžiaga, žodžiu ir (ar) raštu pateikti dėl jos pastabų arba paaiškinimų;
- 4) Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio ar Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka apskųsti rinkos priežiūros institucijos pareigūnų veiksmus, neveikimą ar šių pareigūnų administracinius sprendimus, kuriais įforminti veiklos patikrinimo rezultatai, taip pat šių pareigūnų vilkinimą atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus.

4. Ekonominės veiklos vykdytojai ir (arba) jų įgalioti asmenys rinkos priežiūros metu privalo:

- 1) vykdyti rinkos priežiūros institucijų nurodymus ir reikalavimus;
- 2) sudaryti rinkos priežiūros institucijų pareigūnams galimybę patekti į Lietuvos Respublikoje esančią jų teritoriją, pastatus, patalpas (įskaitant nuomojamus ar naudojamus panaudos teisinių santykių pagrindu), kuriuose gaminami, parduodami arba saugomi (sandėliuojami) gaminiai arba teikiamos paslaugos, ir užtikrinti veiklos patikrinimui atlikti reikiamas sąlygas;
- 3) paskirti įgaliotą asmenį, kuris dalyvautų atliekant veiklos patikrinimą ir bendradarbiautų su veiklos patikrinimą atliekančia rinkos priežiūros institucija;
- 4) pateikti rinkos priežiūros institucijos pareigūnams visą veiklos patikrinimui atlikti būtiną ir reikalingą informaciją, duomenis ir dokumentus (neatsižvelgiant į tai, kokioje laikmenoje jie saugomi), jų kopijas ir išrašus.

5. Ekonominės veiklos vykdytojai turi teises, nurodytas Reglamento (ES) 2019/1020 18 straipsnyje.

SEPTINTASIS SKYRIUS

ATSAKOMYBĖS UŽ PRIEINAMUMO REIKALAVIMŲ PAŽEIDIMUS TAIKymo TVARKA

22 straipsnis. Atsakomybė už šio įstatymo pažeidimus

Ekonominės veiklos vykdytojai, pažeidę šio įstatymo reikalavimus, atsako šio įstatymo nustatyta tvarka.

23 straipsnis. Baudos ir įspėjimas už šio įstatymo pažeidimus

1. Ekonominės veiklos vykdytojui, pateikusiam rinkai prieinamumo reikalavimų neatitinkantį gaminį, suteikusiam ar teikiančiam prieinamumo reikalavimų neatitinkančią paslaugą skiriama nuo 500 iki 2 500 eurų bauda.

2. Ekonominės veiklos vykdytojui, nepaisančiam rinkos priežiūros institucijos draudimo pateikti ir tiekti rinkai prieinamumo reikalavimų neatitinkančius gaminius, jei rinkos priežiūros institucija uždraudė prieinamumo reikalavimų neatitinkančių gaminių pateikimą ir tiekimą rinkai, ar reikalavimo prieinamumo reikalavimų neatitinkantį gaminį pašalinti iš rinkos, susigrąžinti prieinamumo reikalavimų neatitinkantį gaminį iš vartotojų ir (ar) galutinių naudotojų ir (arba) jį sunaikinti, jei rinkos priežiūros institucija nurodė prieinamumo reikalavimų neatitinkantį gaminį iš vartotojų ir (ar) galutinių naudotojų susigrąžinti ir (arba) jį sunaikinti,

arba toliau teikiančiam prieinamumo reikalavimų neatitinkančią paslaugą, jei rinkos priežiūros institucija nurodė nebeteikti paslaugos, skiriama nuo 1 000 iki 6 500 eurų bauda.

3. Jeigu prieinamumo reikalavimų neatitinkantys gaminiai ar paslaugos padarė žalos vartotojo ir (ar) galutinio naudotojo sveikatai, juos rinkai teikusiems, pateikusiems ir tiekusiems ekonominės veiklos vykdytojams skiriama nuo 2 500 iki 15 000 eurų bauda.

4. Skiriamos baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį. Skiriant konkrečią baudą, atsižvelgiama į šio įstatymo 24 straipsnyje nurodytas atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, trukmę ir mastą. Jei yra atsakomybę lengvinančių aplinkybių, bauda mažinama nuo jos vidurkio iki minimalaus dydžio, jei yra atsakomybę sunkinančių aplinkybių – didinama nuo jos vidurkio iki maksimalaus dydžio. Jei yra ir atsakomybę lengvinančių, ir sunkinančių aplinkybių, bauda skiriama atsižvelgiant į jų kiekį ir reikšmingumą. Baudos dydžio mažinimas ar didinimas turi būti motyvuojamas rinkos priežiūros institucijos nutarime.

5. Baudos skyrimas neatleidžia ekonominės veiklos vykdytojo nuo pareigos atlyginti vartotojams ir (ar) galutiniams naudotojams padarytą turtinę ar neturtinę žalą ir (ar) prieinamumo reikalavimų neatitinkančius gaminius pašalinti iš rinkos, ir (ar) nebeteikti prieinamumo reikalavimų neatitinkančių paslaugų, kol bus užtikrinta, kad šie gaminiai ir (ar) paslaugos atitinka taikomus prieinamumo reikalavimus.

6. Jeigu rinkai pateiktas ir tiekiamas prieinamumo reikalavimų neatitinkantis gaminys nebuvo perduotas vartotojams ir šį gaminį iš rinkos savanoriškai pašalina pats jį pateikęs ir (arba) tiekęs ekonominės veiklos vykdytojas, už šio straipsnio 1 dalyje nurodytą pažeidimą jam gali būti skiriamas įspėjimas.

24 straipsnis. Atsakomybę lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės

1. Skiriant baudą atsakomybę lengvinančios aplinkybės yra šios:

1) pažeidėjas savo noru užkirto kelią žalingoms pažeidimo pasekmėms;

2) pažeidėjas savo noru atlygino vartotojams ir (ar) galutiniams naudotojams padarytus nuostolius ir (ar) pašalino padarytą žalą.

2. Skiriant baudą atsakomybę sunkinančios aplinkybės yra šios:

1) toks pat šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų pažeidimas padarytas pakartotinai nepraėjus vieniems metams nuo rinkos priežiūros institucijos nutarimo dėl ankstesnio šio įstatymo pažeidimo įsigaliojimo dienos;

2) pažeidėjas trukdo atlikti tyrimą ar slepia padarytą pažeidimą.

25 straipsnis. Baudų ar įspėjimo skyrimo terminas

Šiame įstatyme numatytos baudos ar įspėjimas gali būti skiriami ne vėliau kaip per penkerius metus nuo šio įstatymo pažeidimo padarymo dienos, o trunkamojo pažeidimo atveju – per penkerius metus nuo jo paaikškinimo dienos.

26 straipsnis. Šio įstatymo pažeidimų nagrinėjimo tvarka

1. Rinkos priežiūros institucija nagrinėja šio įstatymo pažeidimus ir skiria šiame įstatyme nustatytas baudas ar įspėjimus. Šio įstatymo pažeidimų nagrinėjimo ir atsakomybės taikymo taisyklės tvirtina atitinkamos rinkos priežiūros institucijos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta pažeidimo nagrinėjimo procedūra pradedama:

1) gavus vartotojo, valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos, vartotojų asociacijos ar kito suinteresuoto asmens skundą;

2) rinkos priežiūros institucijos iniciatyva priėmus sprendimą, jeigu ji nustato pakankamai duomenų apie galimą vartotojų teisių pažeidimą.

3. Rinkos priežiūros institucijai priėmus sprendimą dėl rinkos ribojimo priemonės, nurodytos šio įstatymo 19 straipsnio 2 ar 3 dalyje bei 20 straipsnio 2 dalyje, taikymo, surašomas šio įstatymo pažeidimo protokolas (nurodoma rinkos ribojimo priemonė, aprašomas šio įstatymo pažeidimas, įvardijama, kam priemonė taikoma (nurodomas juridinio asmens pavadinimas,

juridinio asmens kodas, o fizinių asmenų – vardas ir pavardė) (toliau – protokolas), kurio ir kitų tyrimo metu surinktų įrodymų (toliau kartu – tyrimo medžiaga) pagrindu bus nagrinėjamas šio įstatymo pažeidimas. Protokolą surašo ekonominės veiklos vykdytojo veiklos patikrinimą atlikęs rinkos priežiūros institucijos pareigūnas. Protokolas nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 1 darbo dieną, registruotu laišku ar elektroninių ryšių priemonėmis susipažinti perduodamas ekonominės veiklos vykdytojui.

4. Ne vėliau kaip prieš 14 kalendorinių dienų iki šio įstatymo pažeidimo nagrinėjimo posėdžio datos rinkos priežiūros institucija registruotu laišku ar elektroninių ryšių priemonėmis praneša dėl šio įstatymo pažeidimo atsakomybėn traukiamam ekonominės veiklos vykdytojui apie galimą šio įstatymo pažeidimą, pažeidimo nagrinėjimo posėdžio datą, laiką ir vietą, pareigą iki šio posėdžio pateikti turimus su nagrinėjamu pažeidimu susijusius įrodymus, galimybę susipažinti su rinkos priežiūros institucijai pateikta tyrimo medžiaga, išskyrus medžiagą, kuri sudaro valstybės, tarnybos, komercinę, profesinę ar kitą įstatymų saugomą paslaptį sudarančią informaciją, raštu pateikti su ja susijusius paaiškinimus ir tai, kad ekonominės veiklos vykdytojo ir (arba) jo atstovo, tinkamai informuoto apie pažeidimo nagrinėjimo vietą ir laiką, neatvykimas į pažeidimo nagrinėjimą nekliudo jį nagrinėti.

5. Pažeidimai nagrinėjami rašytine tvarka, išskyrus atvejus, kai yra gautas dėl šio įstatymo pažeidimo atsakomybėn traukiamo ekonominės veiklos vykdytojo prašymas pažeidimą nagrinėti žodžiu arba rinkos priežiūros institucijos iniciatyva, kai būtina išklausti žodinius pažeidimo nagrinėjimo dalyvių paaiškinimus ar kai pažeidimas gali būti geriau išnagrinėtas žodine tvarka. Pažeidimą nagrinėjant rašytine tvarka, pažeidimo nagrinėjimo dalyviai ar jų atstovai apie pažeidimo nagrinėjimo laiką, vietą ir turimas teises bei pareigas informuojami šio straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka. Pažeidimą nagrinėjant žodine tvarka, rinkos priežiūros institucija posėdį ar jo dalį gali skelbti uždara, kai tai būtina, norint apsaugoti valstybės, tarnybos, komercinę, profesinę ar kitą įstatymų saugomą paslaptį sudarančią informaciją arba užtikrinti vartotojo teisę į privataus gyvenimo neliečiamumą.

6. Dėl šio įstatymo pažeidimo atsakomybėn traukiamas ekonominės veiklos vykdytojas ir (arba) jo atstovas pažeidimo nagrinėjimo metu turi teisę susipažinti su surinkta tyrimo medžiaga, išskyrus medžiagą, kuri sudaro valstybės, tarnybos, komercinę, profesinę ar kitą įstatymų saugomą paslaptį sudarančią informaciją, daryti šios medžiagos išrašus, teikti paaiškinimus, prašymus, įrodymus, apskusti priimtus nutarimus.

7. Nagrinėjant pažeidimą žodine tvarka, dalyvauja tyrimo medžiagą pateikusių rinkos priežiūros institucijos atstovas, dėl šio įstatymo pažeidimo atsakomybėn traukiamas ekonominės veiklos vykdytojas ir (arba) jo atstovas. Prireikus į pažeidimo nagrinėjimą kviečiami dėl galimo šio įstatymo pažeidimo nukentėję asmenys (nukentėjusieji), asmenys, kuriems žinomos kokios nors su nagrinėjamu pažeidimu susijusios aplinkybės (liudytojai), bei vartotojų asociacijų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ar organizacijų arba kitų juridinių asmenų atstovai, ekspertai, teikiantys išvadas.

8. Rinkos priežiūros institucija šio įstatymo pažeidimus išnagrinėja ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo tyrimo medžiagos gavimo dienos.

9. Išnagrinėjusi pažeidimą, rinkos priežiūros institucija priima vieną iš šių sprendimų:

1) sprendimą skirti šiame įstatyme nustatytą baudą ar įspėjimą;

2) sprendimą skirti šiame įstatyme nustatytą baudą ar įspėjimą ir iš ekonominės veiklos vykdytojo išieškoti rinkos priežiūros institucijos patirtas šio įstatymo 19 straipsnio 8 dalyje nurodytas išlaidas;

3) sprendimą atsisakyti skirti šiame įstatyme nustatytą baudą ar įspėjimą.

10. Rinkos priežiūros institucijos sprendimai įforminami nutarimais. Nutarime nurodoma Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje nurodyta informacija.

11. Rinkos priežiūros institucijos nutarimai įteikiami Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnio nustatyta tvarka.

27 straipsnis. Rinkos priežiūros institucijų sprendimų ir nutarimų apskundimas

1. Rinkos priežiūros institucijų sprendimai dėl rinkos ribojimo priemonių taikymo ir nutarimai dėl baudų ar išpėjimų skyrimo per vieną mėnesį nuo šių sprendimų ar nutarimų įteikimo dienos gali būti apskūsti Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio ar Administracinių bylų teisesnos įstatymo nustatyta tvarka.

2. Kreipimasis į teismą nesustabdo nutarimų ar sprendimų vykdymo, jeigu teismas nenustato kitaip.

28 straipsnis. Rinkos priežiūros institucijų nutarimų vykdymas

1. Rinkos priežiūros institucijos nutarimu paskirtos baudos į valstybės biudžetą sumokamos ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tos dienos, kurią šio įstatymo pažeidėjas gavo rinkos priežiūros institucijos nutarimą dėl baudos paskyrimo.

2. Rinkos priežiūros institucijos nutarimas yra vykdomasis dokumentas, vykdomas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Rinkos priežiūros institucijos nutarimas gali būti pateikiamas vykdyti ne vėliau kaip per trejus metus nuo jo priėmimo dienos. Šis terminas pratęsimas tokiam laikui, kokiam teismo sprendimu buvo sustabdytas rinkos priežiūros institucijos nutarimo skirti baudą vykdymas.

AŠTUNTASIS SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

29 straipsnis. Asmens duomenų apsauga ir dokumentų saugojimas

1. Šiame įstatyme nurodytų asmens duomenų tvarkymo tikslai – tvarkyti fizinių asmenų asmens duomenis, kad būtų užtikrintas gaminių ir paslaugų, nurodytų šio įstatymo 2 straipsnyje, prieinamumo reikalavimų laikymasis ir jų rinkos priežiūra, siekiant laisvo gaminių ir paslaugų judėjimo Europos ekonominėje erdvėje. Asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) bei kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens duomenų apsaugą ir tvarkymą, nuostatomis.

2. Dokumentai saugomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatyme nustatyta tvarka.

3. Duomenų subjektų teisės įgyvendinamos Reglamento (ES) 2016/679 ir duomenų valdytojo, į kurį kreipiamasi dėl duomenų subjekto teisių įgyvendinimo, nustatyta tvarka.

30 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2025 m. birželio 28 d.

2. Vyriausybė, jos įgaliotos institucijos, rinkos priežiūros institucijos, socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliota institucija iki 2022 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

3. Paslaugų teikėjai iki 2030 m. birželio 28 d. turi teisę toliau teikti paslaugas, naudodami gaminius, kuriuos jie teisėtai naudojo iki šio įstatymo įsigaliojimo, teikdami panašaus pobūdžio paslaugas. Paslaugų teikimo sutartys, sudarytos iki 2025 m. birželio 28 d., galioja be pakeitimų iki jų galiojimo pabaigos, tačiau ne ilgiau kaip iki 2030 m. birželio 28 d.

31 straipsnis. Įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas

1. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija atlieka šiame įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau šiame straipsnyje – *ex post* vertinimas).

2. Atliekant *ex post* vertinimą turi būti įvertinta, ar šiuo įstatymu įtvirtinama rinkos priežiūros institucinė sąranga, įskaitant Komisiją bei metodinę pagalbą rinkos priežiūros

institucijoms teikiančias institucijas, dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo veikia efektyviai, tai pat turi būti įvertintas šiame įstatyme nustatytų administracinių prievartos priemonių taikymo efektyvumas bei galimybės ir poreikis išplėsti šio įstatymo taikymą kitiems, šiame įstatyme nenurodytiems, gaminiais ir paslaugoms.

3. *Ex post* vertinimo laikotarpis – treji metai nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

4. *Ex post* vertinimas turi būti atliktas per devynis mėnesius nuo *ex post* vertinimo laikotarpio pabaigos.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

GAMINIŲ IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMO REIKALAVIMAI

PIRMAS SKYRIUS

VISIEMS GAMINIAMS, KURIEMS TAIKOMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMINIŲ IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMO REIKALAVIMŲ ĮSTATYMAS, TAIKYTINI PRIEINAMUMO REIKALAVIMAI

1. Gaminiai, kuriems taikomas Lietuvos Respublikos gminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų įstatymas, turi būti projektuojami ir gaminami taip, kad jais pagal numatytą paskirtį galėtų kuo daugiau naudotis asmenys su negalia, ir kad su jais (jei įmanoma, juose arba ant jų) būtų pateikta prieinama informacija apie jų veikimą, prieinamumo savybes.

2. Informacijos pateikimo reikalavimai:

2.1. informacija apie gaminio naudojimą ant paties gaminio (etiketė, instrukcijos ir įspėjimas) turi būti pateikiama:

2.1.1. daugiau nei viena jusle atpažįstamu būdu;

2.1.2. suprantamai;

2.1.3. naudotojams taip, kad jie galėtų ją suvokti;

2.1.4. tinkamo dydžio ir tipo šriftu atsižvelgiant į numatomas gaminio naudojimo sąlygas ir užtikrinant pakankamą kontrastą, taip pat pritaikant tarpus tarp raidžių, eilučių ir pastraipų;

2.2. jei gaminio naudojimo instrukcijos pateikiamos ne ant paties gaminio, bet naudojant gaminį arba kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, interneto svetainę, įskaitant gaminio prieinamumo funkcijas, jų aktyvavimą ir jų sąveikumą su pagalbiniais sprendimais, turi būti prieinamos viešai, gaminį pateikus rinkai, ir turi būti:

2.2.1. pateikiamos daugiau nei viena jusle atpažįstamu būdu;

2.2.2. pateikiamos suprantamai;

2.2.3. pateikiamos naudotojams taip, kad jie galėtų jas suvokti;

2.2.4. pateikiamos tinkamo dydžio ir tipo šriftu atsižvelgiant į numatomas gaminio naudojimo sąlygas ir užtikrinant pakankamą kontrastą, taip pat pritaikant tarpus tarp raidžių, eilučių ir pastraipų;

2.2.5. instrukcijų turinys pateikiamas teksto formatais, kuriuos naudojant galima generuoti alternatyvius pagalbinius formatus, kurie gali būti pateikiami įvairiai ir daugiau nei viena jusle atpažįstamu būdu;

2.2.6. prie jų pridėdamas alternatyviai išdėstytas bet koks netekstinis turinys;

2.2.7. pateikiamos įtraukiant gaminio naudotojo sąsajos aprašymą (tvarkymas, valdymas ir grįžtamoji informacija, įvestis ir išvestis), kaip nustatyta šio priedo 3 punkte; gaminio naudotojo sąsajos aprašyme kiekvienu iš šio priedo 3 punkte nurodytų atvejų turi būti nurodyta, ar gaminys turi atitinkamų savybių;

2.2.8. pateikiamos įtraukiant gaminio funkcionalumo, užtikrinamo funkcijomis, siekiant atsižvelgti į asmenų su negalia poreikius pagal šio priedo 3 punktą, aprašymą, kuriame kiekvieno iš šio priedo 2 punkte nurodytų atveju nurodoma, ar gaminys turi atitinkamų savybių;

2.2.9. pateikiamos įtraukiant programinės ir aparatinės gaminio sąsajos su pagalbiniais prietaisais aprašymą, kuriame pateikiamas pagalbinių prietaisų, kurie buvo išbandyti kartu su gaminiu, sąrašas.

3. Gaminys, įskaitant jo naudotojo sąsają, turi turėti savybių, elementų ir funkcijų, kurie sudaro sąlygas asmenų su negalia prieigai prie gaminio, jo suvokimui, naudojimui, supratimui ir valdymui užtikrinant, kad (naudotojo sąsajos ir funkcionalumo projektavimo reikalavimai):

3.1. jei numatyta, kad gaminiu bus palaikomas ryšys, įskaitant asmenų tarpusavio ryšį, naudojimą, informavimą, valdymą ir orientavimą, tai būtų galima daryti daugiau nei viena jusle atpažįstamu būdu (tai apima regos, klausos, kalbos ir jutiklinių elementų alternatyvų pateikimą);

3.2. jei gaminyje naudojama kalbinė funkcija, jame ryšio palaikymui, naudojimui, valdymui ir orientavimui būtų numatytos kalbos ir balsinės įvesties alternatyvos;

3.3. jei gaminyje naudojami vaizdiniai elementai, jame turi būti numatyta galimybė ryšių palaikymo, informavimo ir naudojimo tikslais lanksčiai padidinti dydį, ryškumą ir kontrastą, taip pat užtikrinti sąveikumą su naršyti sąsajoje padedančiomis programomis ir pagalbiniais prietaisais;

3.4. jei gaminyje informacijai pateikti naudojamos spalvos, nurodomas veiksmas, prašoma reaguoti ar nustatyti elementus, gaminyje būtų numatyta alternatyva spalvoms;

3.5. jei gaminyje informacijai pateikti naudojami garso signalai, nurodomas veiksmas, prašoma reaguoti ar nustatyti elementus, gaminyje būtų numatyta alternatyva garso signalams;

3.6. jei gaminyje naudojami vaizdiniai elementai, jame būtų numatyta galimybė lanksčiai pagerinti vaizdo aiškumą;

3.7. jei gaminyje naudojamas garsas, jame būtų numatyta galimybė naudotojui valdyti garso stiprumą bei greitį ir numatytos geresnės garsinės savybės, įskaitant aplinkinių gaminių skleidžiamų trukdančių garso signalų sumažinimą ir garso aiškumą;

3.8. jei gaminį reikia naudoti ir valdyti rankiniu būdu, jame būtų numatyta nuosekliojo valdymo funkcija ir valdymo naudojant smulkiąją motoriką alternatyvos, kad valdymui nereikėtų naudoti kelių veiksmų vienu metu ir kad būtų galima naudoti jutikliniu būdu atskiriamas dalis;

3.9. būtų vengiama gaminyje įdiegti veikimo režimus, kuriuos naudojant reikėtų pernelyg toli ištiesti ranką ar naudoti didelę jėgą;

3.10. būtų vengiama gaminiu sukelti traukulius dėl jautrumo šviesai;

3.11. gaminiu būtų saugomas gaminio naudotojo privatumas, kai jis naudojasi gaminio prieinamumo savybėmis;

3.12. gaminyje būtų numatoma biometrinio tapatybės nustatymo ir valdymo alternatyva;

3.13. gaminyje būtų užtikrintas funkcijų nuoseklumas ir suteikta pakankama ir lanksti laiko trukmė sąveikai;

3.14. gaminyje būtų įdiegta programinė ir aparatinė įranga, skirta sąsajai su pagalbinėmis technologijomis užtikrinti.

4. Siekiant, kad gaminiais pagal numatytą jų paskirtį galėtų naudotis kuo daugiau asmenų su negalia, turi būti užtikrintas gaminių, kuriems taikomas Gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų įstatymas (išskyrus savitarnos terminalus), , pakuočių ir instrukcijų prieinamumas:

4.1. gaminių pakuotės, įskaitant jose pateikiamą informaciją (pvz., informaciją apie atidarymą, uždarymą, naudojimą, šalinimą), įskaitant, kai numatyta, informaciją apie gaminių prieinamumo charakteristikas, turi būti prieinama; ir, kai įmanoma, ta prieinama informacija turi būti pateikta ant pakuotės;

4.2. gaminių montavimo ir priežiūros, saugojimo ir šalinimo instrukcijos, turi būti pateiktos ne ant pačių gaminių, bet per kitas priemones (pvz., per interneto svetainę), šios instrukcijos turi būti viešai prieinamos, kai gaminys pateikiamas rinkai, ir turi atitikti šiuos reikalavimus:

4.2.1. turi būti pateikiamos daugiau nei viena jusle atpažįstamu būdu;

4.2.2. pateikiamos suprantamai;

4.2.3. naudotojams pateikiamos taip, kad jie galėtų jas suvokti;

4.2.4. pateikiamos tinkamo dydžio ir tipo šriftu atsižvelgiant į numatomas naudojimo sąlygas ir užtikrinant pakankamą kontrastą, taip pat pritaikant tarpus tarp raidžių, eilučių ir pastraipų;

4.2.5. instrukcijų turinys turi būti pateikiamas teksto formatais, kuriuos naudojant galima generuoti alternatyvius pagalbinius formatus, kurie gali būti pateikiami įvairiai ir daugiau nei viena jusle atpažįstamu būdu;

4.2.6. prie instrukcijų, kuriose yra bet kokių netekstinių turinio elementų, tas netekstinis turinys turi būti pridodamas alternatyviai išdėstytas.

5. Kai įmanoma, paramos tarnybos (pagalbos tarnybos, skambučių centrai, techninės paramos tarnybos, perdavimo paslaugų tarnybos ir mokymo tarnybos) prieinamais komunikacijos būdais suteikia informaciją apie gaminio prieinamumą ir jo suderinamumą su pagalbėmis technologijomis.

ANTRAS SKYRIUS

KONKRETIEMS GAMINIAMS TAIKYTINI PRIEINAMUMO REIKALAVIMAI

6. Savitarnos terminalai turi atitikti šiuos prieinamumo reikalavimus:

6.1. numatyta rašytinės kalbos pavertimo sakytine kalba technologija;

6.2. suteikiama galimybė naudoti asmenines ausines;

6.3. kai reagavimo laikas yra ribotas, naudotojas apie tai turi būti įspėjamas daugiau nei viena jusle atpažįstamu būdu;

6.4. suteikiama galimybė pratęsti skirtą laiką;

6.5. nustatomas tinkamas kontrastas ir įdiegiami jutikliniu būdu identifikuojami klavišai ir valdymo mygtukai, jei jie yra;

6.6. nereikalaujama, kad prieinamumo savybė būtų aktyvuota tam, kad naudotojas, kuriam ta savybė reikalinga, galėtų ją aktyvuoti;

6.7. jei gaminyje naudojamas garsas ar garso signalai, jie turi būti suderinami su Europos Sąjungos lygmeniu turimais pagalbinais prietaisais ir technologijomis, įskaitant klausos techniką (pvz., klausos aparatus, telerites, kochlearinius implantus ir pagalbinius klausos prietaisus).

7. Elektroninėse skaityklėse turi būti numatyta rašytinės kalbos pavertimo sakytine kalba technologija.

8. Vartotojų galiniai įrenginiai su interaktyviaisiais kompiuteriniais pajėgumais, naudojami elektroninių ryšių paslaugoms teikti, turi atitikti šiuos prieinamumo reikalavimus:

8.1. jei šie gaminiai turi ne tik balso, bet ir teksto funkcijas, turi būti numatyta galimybė tvarkyti realiuoju laiku perduodamą tekstą ir palaikyti tiksliąją garso atkurtį;

8.2. jei šie gaminiai be teksto ir balso funkcijų arba derinant su jomis turi vaizdo funkcijas, turi būti numatyta galimybė valdyti įvairiapusių ryši, įskaitant sinchronizuotą balsą, realiuoju laiku perduodamą tekstą ir vaizdo medžiagą tokia geba, kuri leistų komunikuoti gestų kalba;

8.3. turi būti užtikrintas veiksmingas belaidis prisijungimas prie klausos technologijų;

8.4. turi būti vengiama trukdžių pagalbiniams prietaisams.

9. Vartotojo prieigos prie audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų interaktyviuosiuose įrenginiuose asmenims su negalia turi būti sudaryta galimybė naudotis prieinamumo komponentais, kuriuos teikia audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikėjas, susijusiais su naudotojo prieiga, pasirinkimu, valdymu ir personalizavimu bei perdavimu į pagalbinius prietaisus.

TREČIAS SKYRIUS

VISOMS PASLAUGOMS, PAGAL GAMINIŲ IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMO REIKALAVIMŲ ĮSTATYMĄ, TAIKYTINI PRIEINAMUMO REIKALAVIMAI

10. Siekiant užtikrinti, kad paslaugomis pagal numatytą jų paskirtį galėtų kuo daugiau naudotis asmenys su negalia, jos teikiamos:

10.1. užtikrinant teikiant paslaugą naudojamų gaminių prieinamumą pagal šio priedo 2, 3 ir 5–9 punktus, kai taikytina – ir pagal šio priedo 4 punktą;

10.2. teikiant informaciją apie paslaugos veikimą ir, kai teikiant paslaugas naudojami gaminiai, jų sąsają su šiais gaminiais, taip pat informaciją apie jų prieinamumo charakteristikas ir sąveikumą su pagalbinais prietaisais bei priemonėmis:

- 10.2.1. pateikiant informaciją daugiau nei viena jusle atpažįstamu būdu;
- 10.2.2. pateikiant informaciją suprantamai;
- 10.2.3. pateikiant informaciją naudotojams taip, kad jie galėtų ją suvokti;
- 10.2.4. pateikiant informacijos turinį teksto formatais, kuriuos naudojant galima generuoti alternatyvius pagalbinius formatus, kurie naudotojams gali būti pateikiami įvairiai ir daugiau nei viena jusle atpažįstamu būdu;
- 10.2.5. pateikiami tinkamo dydžio ir tipo šriftu atsižvelgiant į numatomas naudojimo sąlygas ir užtikrinant pakankamą kontrastą, taip pat pritaikant tarpus tarp raidžių, eilučių ir pastraipų;
- 10.2.6. papildant bet koki netekstinį turinį alternatyviu to turinio išdėstymu;
- 10.2.7. elektroninę informaciją, reikalingą atitinkamai paslaugai teikti, pateikiant nuosekliai ir tinkamai, kad ji būtų suvokiama, ją būtų galima naudoti, ji būtų suprantama ir tvari;
- 10.3. užtikrinant, kad interneto svetainės, be kita ko, susijusios internetinės taikomosios programos, ir nešiojamaisiais prietaisais teikiamos paslaugos, įskaitant mobiliąsias programas, būtų nuosekliai ir tinkamai prieinamos, kad jos būtų suvokiamos, jas būtų galima naudoti, jos būtų suprantamos ir tvarios;
- 10.4. kai įmanoma, paramos tarnyboms (pagalbos tarnyboms, skambučių centrums, techninės paramos tarnyboms, perdavimo paslaugų tarnyboms ir mokymo tarnyboms) prieinamais komunikacijos būdais teikiant informaciją apie paslaugų prieinamumą ir jų suderinamumą su pagalbinėmis technologijomis.

KETVIRTAS SKYRIUS

KONKREČIOMS PASLAUGOMS TAIKYTINI PRIEINAMUMO REIKALAVIMAI

11. Siekiant užtikrinti, kad paslaugomis pagal numatytą jų paskirtį galėtų kuo daugiau naudotis asmenys su negalia, jos teikiamos užtikrinant funkcijas, praktiką, politiką ir procedūras bei paslaugos teikimo pakeitimus, kad būtų atsižvelgiama į asmenų su negalia poreikius ir užtikrinamas sąveikumas su pagalbinėmis technologijomis:

11.1. elektroninių ryšių paslaugos, įskaitant skubios pagalbos ryšius, nurodytus Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 40 straipsnio 8 dalyje:

- 11.1.1. pateikiamas realiuoju laiku perduodamas tekstas, kuriuo papildomas balso ryšys;
- 11.1.2. pateikiamas įvairiapusis ryšys, kai balso ryšys papildomas vaizdo medžiaga;
- 11.1.3. užtikrinama, kad skubios pagalbos ryšys naudojant balsą, tekstą (įskaitant realiuoju laiku perduodamą tekstą) būtų sinchronizuojamas, o kai teikiama vaizdo medžiaga, perduodant irgi būtų sinchronizuojamas kaip įvairiapusis ryšys, ir elektroninių ryšių paslaugų teikėjų būtų perduodamas Bendrajam pagalbos centrui;

11.2. audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų prieigos paslaugos:

- 11.2.1. pateikiami elektroniniai programų vadovai, kurie yra suvokiami, juos galima naudoti, jie yra suprantami ir tvarūs, ir jais teikiama informacija apie prieinamumo galimybes;
- 11.2.2. užtikrinama, kad audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų prieinamumo komponentai (prieigos paslaugos), kaip antai, subtitrai kurtiesiems ir klausos sutrikimų turintiems asmenims, garsinis vaizdavimas, įgarsinti subtitrai ir vertimas į gestų kalbą, būtų visapusiškai perduodami užtikrinant tinkamą tikslaus perteikimo kokybę ir sinchronizuojami su garsu ir vaizdo medžiaga, naudotojams sudarant sąlygas valdyti jų perteikimą ir naudojimą;

11.3. keleivinio oro, autobusų, geležinkelių ir vandens transporto paslaugos, išskyrus mieste ir priemiesčiuose teikiamas transporto paslaugas ir regionines transporto paslaugas:

- 11.3.1. užtikrinama, kad būtų teikiama informacija apie transporto priemonių, aplinkinės infrastruktūros ir apstatytos aplinkos prieinamumą ir pagalbą asmenims su negalia;
- 11.3.2. užtikrinama, kad būtų teikiama informacija apie pažangų bilietų pardavimą (elektroninė rezervacija, bilietų užsakymas ir kt.), informacija keleiviams realiuoju laiku (tvarkaraščiai, informacija apie transporto eismo sutrikimus, jungiamuosius maršrutus, tolesnę

kelionę kitų rūšių transporto priemonėmis ir kt.) ir papildoma informacija apie paslaugas (pvz., stočių darbuotojus, sugedusius lifthus ar paslaugas, kurios laikinai neteikiamos);

11.4. mieste ir priemiesčiuose teikiamos transporto paslaugos ir regioninės transporto paslaugos: užtikrinama prieiga prie savitarnos terminalų, naudojamų teikiant paslaugą, pagal šio priedo 2, 3 ir 5–9 punktus;

11.5. banko paslaugos vartotojams:

11.5.1. numatomi tapatybės nustatymo metodai, elektroniniai parašai, saugumas ir mokėjimo paslaugos, kurie būtų suvokiami, tinkami naudoti, suprantami ir tvarūs;

11.5.2. užtikrinama, kad informacija būtų suprantama, pateikta ne aukštesnio kaip B2 (savarankiškas vartotojas) sudėtingumo lygio pagal Europos Tarybos Bendrą Europos kalbų mokėjimo orientacinę sistemą kalba;

11.6. elektroninės knygos:

11.6.1. kai elektroninėje knygoje yra ne tik teksto, bet ir garsinio turinio, užtikrinama, kad būtų numatytas teksto ir garsinio turinio sinchronizavimas;

11.6.2. užtikrinama, kad skaitmeninės elektroninių knygų rinkmenos netrukdytų pagalbinei technologijai tinkamai veikti;

11.6.3. užtikrinama prieiga prie turinio, rinkmenos turinio naršymo ir formato, įskaitant dinamišką formatą, struktūros suteikimą, lankstumą ir turinio pateikimo pasirinkimo galimybę;

11.6.4. sudaromos galimybės alternatyviam turinio perdavimui ir jo sąveikumui su įvairiomis pagalbinėmis technologijomis suvokiamu, suprantamu, tinkamu naudoti ir tvarių būdu;

11.6.5. užtikrinama, kad jas būtų galima rasti, per metaduomenis pateikiant informaciją apie jų prieinamumo savybes;

11.6.6. užtikrinama, kad skaitmeninių teisių valdymo priemonės neblokuotų prieinamumo savybių;

11.7. elektroninės prekybos paslaugos:

11.7.1. teikiama informacija apie parduodamų gaminių ir paslaugų prieinamumą, kai šią informaciją teikia atsakingas ekonominės veiklos vykdytojas;

11.7.2. užtikrinamas tapatybės nustatymo, saugumo ir mokėjimo funkcijų prieinamumas, kai jos teikiamos kaip paslaugos, o ne gaminio dalis, užtikrinant, kad jos būtų suvokiamos, jas būtų galima naudoti, jos būtų suprantamos ir tvarios;

11.7.3. numatomi tapatybės nustatymo metodai, elektroniniai parašai ir mokėjimo paslaugos, kurie būtų suvokiami, tinkami naudoti, suprantami ir tvarūs.

PENKTAS SKYRIUS

GAMINIŲ IR PASLAUGŲ SAVYBIŲ, ELEMENTŲ ARBA FUNKCIJŲ PRIEINAMUMO REIKALAVIMAI PAGAL GAMINIŲ IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMO REIKALAVIMŲ ĮSTATYMO 15 STRAIPSNIO 4 DALĮ

12. Preziumuojant, kad kituose Europos Sąjungos aktuose nurodytos atitinkamos pareigos, susijusios su gaminių ir paslaugų savybėmis, elementais arba funkcijomis, yra įvykdytos, turi būti įvykdytos šiame skyriuje nurodytos sąlygos.

13. Gaminiams taikomos sąlygos:

13.1. informacijos, susijusios su gaminių veikimu ir jų prieinamumo savybėmis, prieinamumas atitinka atitinkamus šio priedo 2 punkte nurodytus elementus, būtent informaciją apie gaminio naudojimą, pateikiamą ant paties gaminio, ir gaminio naudojimo instrukcijas, pateikiamas ne ant paties gaminio, o naudojant gaminį arba per kitas priemones, pavyzdžiui, interneto svetainę;

13.2. naudotojo sąsajos savybių, elementų ir funkcijų bei gaminių funkcionalumo projektavimo prieinamumas atitinka atitinkamus tokios naudotojo sąsajos arba funkcionalumo projektavimo prieinamumo reikalavimus, išdėstytus šio priedo 6–9 punktuose;

13.3. pakuotės, įskaitant joje pateikiamą informaciją, ir gaminio montavimo, priežiūros, saugojimo ir šalinimo instrukcijų, pateikiamų ne ant paties gaminio, bet naudojant kitas priemones, pavyzdžiui, interneto svetainę (išskyrus savitarnos terminalus) pereinamumas atitinka atitinkamus prieinamumo reikalavimus, išdėstytus šio priedo 4 punkte.

14. Paslaugų savybių, elementų ir funkcijų prieinamumas atitinka atitinkamus tų savybių, elementų ir funkcijų prieinamumo reikalavimus, išdėstytus šio priedo punktuose, susijusiuose su paslaugomis.

ŠEŠTAS SKYRIUS

GAMINIŲ IR PASLAUGŲ FUNKCINIO VEIKSMINGUMO KRITERIJAI

15. Jeigu šio priedo 2–14 ir 17–18 punktuose nustatyti prieinamumo reikalavimai neapima vienos ar daugiau gaminių projektavimo ir gamybos funkcijų arba paslaugų teikimo, tos funkcijos arba priemonės turi būti prieinamos laikantis susijusių funkcinio veiksmingumo kriterijų, kad būtų kuo labiau padidintas numatomas asmenų su negalia naudojimasis jais.

16. Funkcinio veiksmingumo kriterijai gali būti naudojami tik kaip alternatyva vienam ar keliems konkretiems techniniams reikalavimams, kai prieinamumo reikalavimuose daroma nuoroda į juos, tik tuo atveju, jei atitinkamų funkcinio veiksmingumo kriterijų taikymas atitinka prieinamumo reikalavimus ir nustatyta, kad gaminių projektavimas ir gamyba bei paslaugų teikimas suteikia lygiavertį ar didesnę prieinamumą numatomam asmenų su negalia naudojimuisi jais.

17. Taikomi šie funkcinio gaminių ir paslaugų veiksmingumo kriterijai:

17.1. naudojimasis neturint regėjimo – kai gaminiu arba paslauga užtikrinami vizualiniai veikimo režimai, turi būti užtikrinamas bent vienas veikimo režimas, kurį taikant regėjimo nereikia;

17.2. naudojimasis turint ribotą regėjimą – kai gaminiu arba paslauga užtikrinami vizualiniai veikimo režimai, užtikrinamas bent vienas veikimo režimas, kurį taikydami riboto regėjimo asmenys galėtų naudoti gaminį;

17.3. naudojimasis neturint gebėjimo suvokti spalvas – kai gaminiu arba paslauga užtikrinami vizualiniai veikimo režimai, turi būti užtikrinamas bent vienas veikimo režimas, kurį taikant naudotojui nereikia suvokti spalvų;

17.4. naudojimasis neturint klausos – kai gaminiu arba paslauga užtikrinami garsiniai veikimo režimai, užtikrinamas bent vienas veikimo režimas, kurį taikant klausos nereikia;

17.5. naudojimasis turint ribotą klausą – kai gaminiu arba paslauga užtikrinami garsiniai veikimo režimai, užtikrinamas bent vienas veikimo režimas, apimantis geresnės garsinės savybės, kurios sudaro galimybes ribotą klausą turintiems naudotojams naudoti gaminį.

17.6. naudojimasis neturint gebėjimo kalbėti – kai naudojant gaminį ar paslaugą reikia naudotojų balsinės įvesties, užtikrinamas bent vienas veikimo režimas, kurį taikant nereikalinga balsinė įvestis. Balsinė įvestis apima visus vokalinius garsus, tokius kaip kalbėjimas, švilpimas ar spragsėjimas.

17.7. naudojimasis esant ribotoms galimybėms atlikti judesius ar ribotai jėgai – kai naudojant gaminį arba paslaugą reikia atlikti veiksmus rankomis, užtikrinamas bent vienas veikimo režimas, kuriuo naudotojams suteikiama galimybė naudoti gaminį atliekant alternatyvius veiksmus, kuriems nereikia naudoti smulkiosios motorikos ir rankos judesių, rankų jėgos arba vienu metu naudotis keliomis valdymo funkcijomis;

17.8. naudojimasis esant ribotai galimybei pasiekti – kai gaminių valdymo elementai turi būti pasiekiami visiems naudotojams. Kai gaminiu arba paslauga užtikrinamas rankinis veikimo režimas, užtikrinamas bent vienas veikimo režimas, kurį taikant naudotojui pakanka ribotų galimybių pasiekti ir ribotos jėgos;

17.9. sumažintas pavojus sukelti traukulius dėl jautrumo šviesai – kai gaminiu užtikrinami vizualiniai veikimo režimai, vengiama veikimo režimų, kurie sukelia traukulius dėl jautrumo šviesai;

17.10. naudojimasis turint ribotus pažinimo gebėjimus – gaminiu arba paslauga užtikrinamas bent vienas veikimo režimas, apimantis savybes, dėl kurių naudoti gaminį būtų lengviau ir paprasčiau;

17.11. naudojimasis išsaugant privatumą – kai gaminys arba paslauga pasižymi savybėmis, kuriomis suteikiamas prieinamumas, užtikrinamas bent vienas veikimo režimas, kuriuo išlaikomas privatumas tuo metu, kai naudojamos tomis savybėmis, kuriomis suteikiamas prieinamumas.

SEPTINTAS SKYRIUS

KONKRETŪS PRIEINAMUMO REIKALAVIMAI, SUSIJĘ SU BENDROJO PAGALBOS CENTRO ATSAKYMU Į SKUBIOS PAGALBOS PRANEŠIMUS, KURIE GAUNAMI SKUBIOSIOS PAGALBOS TARNYBŲ RYŠIO NUMERIU 112

18. Siekiant užtikrinti, kad skubios pagalbos tarnybų ryšio numerį 112 pagal numatytą jų paskirtį galėtų kuo daugiau naudotis asmenys su negalia, Bendrojo pagalbos centro atsakymas į skubios pagalbos prašymus užtikrinamas įtraukiant funkcijas, praktiką, politiką ir procedūras bei pakeitimus, skirtus tam, kad būtų atsižvelgiama į asmenų su negalia poreikius.

19. Į skubios pagalbos prašymus skubios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112 Bendrasis pagalbos centras turi tinkamai atsakyti tokiu būdu, kuris labiausiai tinkamas nacionaliniam skubios pagalbos sistemų organizavimui, naudojant tas pačias ryšio priemones, kuriomis gautas pranešimas, t. y. naudojant sinchronizuotą balso ir teksto ryšį (įskaitant realiuoju laiku perduodamą tekstą) arba, kai teikiama vaizdo medžiaga, balsą, tekstą (įskaitant realiuoju laiku perduodamą testą) ir vaizdo medžiagą, sinchronizuotus kaip įvairiapusį ryšį.

NEPROPORCINGOS NAŠTOS VERTINIMO KRITERIJAI

Atliekant gaminių ir (ar) paslaugų prieinamumo reikalavimų vertinimą ir rengiant šio vertinimo dokumentus taikytini tokie kriterijai:

1. Prieinamumo reikalavimų laikymosi grynųjų išlaidų santykis su ekonominės veiklos vykdytojų patiriamomis gaminio gamybos, platinimo ar importavimo arba paslaugos teikimo bendromis išlaidomis (veiklos ir kapitalo išlaidomis). Elementai, naudojami vertinant prieinamumo reikalavimų laikymosi grynąsias išlaidas:

1.1. kriterijai, susiję su vienkartinėmis organizacinėmis išlaidomis, į kurias turi būti atsižvelgta atliekant vertinimą:

1.1.1. išlaidos, susijusios su papildomais žmogiškaisiais ištekliais, turinčiais ekspertinių žinių prieinamumo srityje;

1.1.2. išlaidos, susijusios su žmogiškųjų išteklių mokymu ir kompetencijų prieinamumo srityje įgijimu;

1.1.3. naujo proceso, kad į gaminio kūrimo ar paslaugų teikimo veiklą būtų įtraukti prieinamumo reikalavimai, rengimo išlaidos;

1.1.4. išlaidos, susijusios su prieinamumo gairių rengimu;

1.1.5. vienkartinės prieinamumo srities teisės aktų supratimui išlaidos;

1.2. kriterijai, susiję su einamosiomis gamybos ir plėtojimo išlaidomis, į kurias turi būti atsižvelgta atliekant vertinimą:

1.2.1. išlaidos, susijusios su gaminio ar paslaugos prieinamumo savybių projektavimu;

1.2.2. išlaidos, patiriamos gamybos procesų metu;

1.2.3. išlaidos, susijusios su gaminio arba paslaugos prieinamumo bandymu;

1.2.4. išlaidos, susijusios su dokumentų rengimu.

2. Numatomos ekonominės veiklos vykdytojų išlaidos ir gaunama nauda, įskaitant gamybos procesus ir investicijas, palyginti su numatoma nauda asmenims su negalia, atsižvelgiant į konkretaus gaminio ar paslaugos naudojimo atvejų kiekį ir dažnumą.

3. Prieinamumo reikalavimų laikymosi grynųjų išlaidų santykis su ekonominės veiklos vykdytojo grynąja apyvarta. Elementai, naudojami vertinant prieinamumo reikalavimų laikymosi grynąsias išlaidas:

3.1. kriterijai, susiję su vienkartinėmis organizacinėmis išlaidomis, į kurias turi būti atsižvelgta atliekant vertinimą:

3.1.1. išlaidos, susijusios su papildomais žmogiškaisiais ištekliais, turinčiais ekspertinių žinių prieinamumo srityje;

3.1.2. išlaidos, susijusios su žmogiškųjų išteklių mokymu ir kompetencijų prieinamumo srityje įgijimu;

3.1.3. naujo proceso, kad į gaminio kūrimo ar paslaugų teikimo veiklą būtų įtraukti prieinamumo reikalavimai, rengimo išlaidos;

3.1.4. išlaidos, susijusios su prieinamumo gairių rengimu;

3.1.5. vienkartinės prieinamumo srities teisės aktų supratimo išlaidos;

3.2. kriterijai, susiję su einamosiomis gamybos ir plėtojimo išlaidomis, į kurias turi būti atsižvelgta atliekant vertinimą:

3.2.1. išlaidos, susijusios su gaminio ar paslaugos prieinamumo savybių projektavimu;

3.2.2. išlaidos, patiriamos gamybos procesų metu;

3.2.3. išlaidos, susijusios su gaminio ar paslaugos prieinamumo bandymu;

3.2.4. išlaidos, susijusios su dokumentų rengimu.

Lietuvos Respublikos
gaminių ir paslaugų prieinamumo
reikalavimų įstatymo
3 priedas

ĮGYVENDINAMAS EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAS

2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl
gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų.